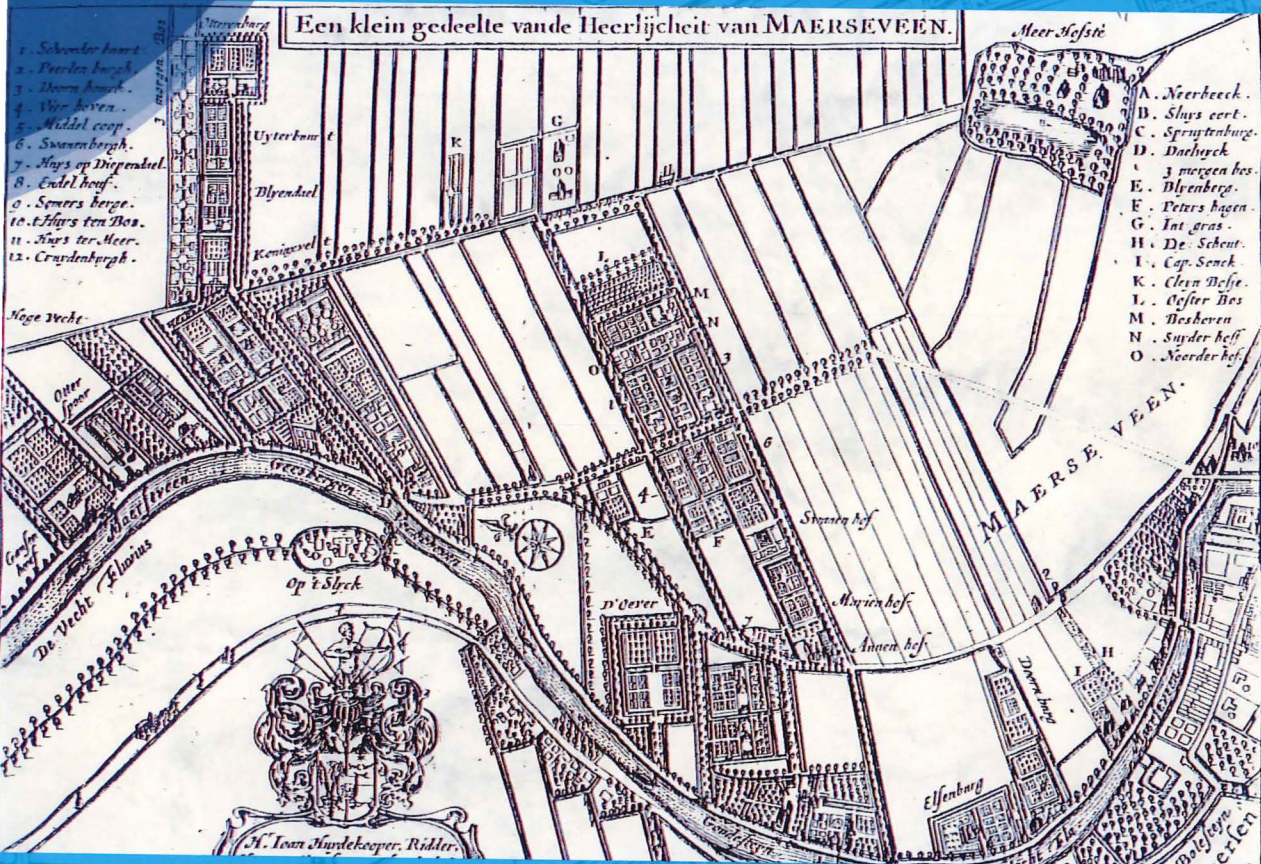

jaargang 41
nr. 4 - 2014

PERIODIEK

Historische Kring Maarssen

Met o.a.:

In memoriam
Cees Bloemendaal

Een 'kroon' voor
Wolff

Maarssebroek,
deel 8

Voor erkend schareelwees

Slagerij
Dorresteyn
sinds 1882

Nassastraat 4
Tel. 0346 - 561219
Maarssen

RADIO - T.V.
ELECTR. HUISHOUDELIJK
+ VOORDEEL + VAKMANSCHAP
+ KWIEKE SERVICE

radio en t.v. speciaalzaak

elektron
Nassastraat 9-11,
3601 BA Maarssen
telefoon: 0346-562081

Moet de naam van
Dhr. Bloemendaal
blijven staan

Lekker uitgerust opstaan, vitaal de dag
door, het leven lacht je toe.
Acupunctuur help hierbij,
het geeft energie, ontspanning,
rust en verlicht pijn.

ACUPUNCTUUR MAARSEN

Mariska Vet
Burgemeester van den Helmlaan 17
3604CD Maarssen
telefoon: 06-55572910
www.acupunctuurmaarssen.nl

VAN VREDENDAAL & ZN

aannemersbedrijf restauratiewerken

anno 1911

Harmonieweg 1 3603 BN Maarssen

info@vanvredendaalenzn.nl 0346 561356
www.vanvredendaalenzn.nl 06 12 961 465

Opgericht 11 september 1972, opgenomen in het verenigingsregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Utrecht en Omstreken onder nummer 301763120000.

Voor informatie en contact met H.K.M.:

Website www.historischekringmaarsssen.nl en e-mail: secretaris@historischekringmaarsssen.nl

Bestuur:

Sander Snijders, voorzitter

Ria Tijhuis, secretaris,

Arie van Ginkel, (wnd. secretaris)

Postbus 90, 3600 AB Maarssen, tel.: 0346.564168,

e-mail: secretaris@historischekringmaarsssen.nl

Ronald van Tongeren, penningmeester

Tineke Barneveld, Hans van Bommel, Henk Blaauw,

Arie van Ginkel, Bert de Ruiter, Jan Simonis, Arie de Zwart

Leden van verdienste:

drs. W. Smits (10-02-1994), C.W.P. Bloemendaal (27-02-2003)

Ereleden:

Mevr. G.M. Willekes-van Putten (24-02-2000), J.H. Sagel (22-02-2001), B. de Ruiter (21-02-2002), Mevr. M.C. Hatzmann-Scheltema (23-02-2006), B. Visschedijk (26-02-2009), Mevr. A. Wolters-Dekkers (03-03-2011), A. de Zwart (03-03-2011), H. Blaauw (06-03-2014)

Redactie Periodiek:

Jan Simonis (voorzitter), Willem Gresnigt (secretaris), Eugène van Diepen, Nelleke Hendrikse, Astrid Kuiper, Bert de Ruiter, Ria Tijhuis

Kopij zenden aan: Bert de Ruiter, Nic. Maesstraat 6, 3601 DR Maarssen, tel.: 0346.563599, e-mail: bestuur3@historischekringmaarsssen.nl (ook verkoop losse nummers)

Lidmaatschap:

Het lidmaatschap kost € 14 per jaar. Opzeggen kan alleen vóór het einde van het kalenderjaar. Voor meer informatie en aanmelden als lid van de Kring zie de website of neem contact op met Ronald van Tongeren, Wilhelminaweg 1a, 3603 CR Maarssen, tel.: 0346.556696, e-mail: penningmeester@historischekringmaarsssen.nl Eventuele stortingen op ons rekeningnummer NL93INGB0002907376 t.n.v. Penningmeester H.K.M.

Vormgeving en productie: Topic Creatieve Communicatie, Wierden

Colofon en Inhoudsopgave	111
In memoriam Cees Bloemendaal	112
Van de redactie en Kringnieuws	113
De Kaatsbaan, deel 25	114
De bouw van de 'graanmaalterij', deel 2	116
Start Gezondheidscentrum Maarssenbroek	123
Van koperslagerij tot eerste warenhuis van Maarssen, deel 1	127
Maarssenbroek, deel 8	132
Rouwborden in de Hervormde kerk van Maarssen, deel 10	135
In en om Tienhoven, deel 7	138
Een 'kroon' voor Wolff	139
Een groot verlies voor Westhill	141
Uit de oude schoendoos, deel 60	143

OP DE COVER

PERIODIEK

Een kaart uit 1660 van "Een klein gedeelte van de Heerlijkheit van MAERSEVEEN"

In memoriam

Cornelis Willem Pieter (Cees) Bloemendaal

22 april 1937 – 21 oktober 2014
Sinds 2003 lid van verdienste van
de Historische Kring Maarssen

Aangedaan schrijven we de volgende tekst. Cees speelde een belangrijke rol bij het wekken van belangstelling voor de historie van Maarssen. Zijn behoefte aan kennis van zijn woonplaats is al vroeg bij hem ontstaan. En zo verzamelde hij lang voor de oprichting van de Historische Kring Maarssen (1972) allerlei gegevens. Dit bezit, zijn kennis en onderzoek in de archieven van de gemeente en de Nederlandse Hervormde Kerk vormden de basis van zijn befaamde lezingen voor de Kring, waarvan hij er in de loop der jaren vele heeft gehouden. Deze waren zo succesvol dat er naar grotere zalen moest worden uitgeweken of een lezing twee keer moest worden gehouden. Zijn eerste avond voor de Kring verzorgde Cees al in het najaar van 1974 in Oud-Zuilen. De kennis en belangstelling beperkten zich niet tot Maarssen maar daar hoorde ook Zuilen bij. Dat blijkt wel uit de ca. tien lezenswaardige bijdragen die hij voor ons periodiek leverde met (Oud-) Zuilense onderwerpen. Daarnaast denken we met respect aan zijn fundamentele artikelen over Huis Ter Meer, de waterleiding, de gymzaal in de Gaslaan, militairen en burgerij in 1940, U.T. en de Friezenbuurt, de school aan de Wilhelminaweg en zijn langjarige series over de panden aan de Langegracht en de Kaatsbaan. In totaal schreef hij een kleine honderd bijdragen voor het periodiek. Cees was een belangrijke vraagbaak voor allerlei zaken ons dorp betreffende, namen, feiten, details van belangrijke gebeurtenissen enz. Zeer terecht werd hij tijdens de jaarvergadering op 27 februari 2003 benoemd tot lid van verdienste van de Kring. Enkele maanden later volgde zijn koninklijke onderscheiding, mede door zijn vele activiteiten voor de Nederlandse Hervormde Kerk.

Als laatste belangrijke feit willen we nog vermelden de schenking enkele jaren geleden van een deel van zijn archief aan de Kring. Het overlijden van Cees betekent een gevoelig verlies.

Van de redactie

Het overnemen van artikelen zonder toestemming van de redactie is verboden. De inhoud van de artikelen is voor de verantwoording van de auteur. U kunt kopij voor het volgende nummer inleveren vóór 30 december 2014.

Kringnieuws

Jan Simonis is bezig voor onze Kring gegevens te verzamelen over leven en werken van architect W. Wijnstra. Alle gegevens hoe klein ook zijn welkom, evenals afbeeldingen. Jan heeft intussen al aardig wat verzameld, maar hij wil graag een zo volledig mogelijk beeld krijgen. Hebt u iets, neem contact op met hem: J.B.D. Simonis, Stationsweg 7, 3603 ED Maarssen. Telefoon 0346-579439 of e-mail naar d.simonis1@kpnplanet.nl.

‘Uit de oude schoenendoos’, het artikel van Hans Sagel, verschijnt in dit periodiek voor de 60e keer. Hans startte in 1999, 26e jaargang no. 4, voor de eerste keer met deze schoenendoos. Wij feliciteren Hans met deze mijlpaal en hopen dat de doos nog niet leeg is.

Programma 2014 - 2015

Op donderdag 27 november is er een lezing over tuinen en parken bij buitenplaatsen in de Vechtstreek door Henny van der Wild. Deze lezing wordt gehouden in De Open Hof.

Op donderdag 15 januari is er een lezing over het laatste halfjaar van de Tweede Wereldoorlog en de bevrijding. Deze wordt gegeven door Ad van Liempt, onder meer schrijver van de boeken “Na de bevrijding” en het spannende “De Drogist” over het verzet (1940/1945). Deze lezing wordt gehouden in De Open Hof.

Op donderdag 5 maart wordt de jaarvergadering gehouden. Na de pauze verzorgt Hans van Bemmel een lezing over Doornburgh.

Deze lezing wordt gehouden in De Open Hof.

Op donderdag 16 april is er een filmavond over Maarssen verzorgd door Bert de Ruiter. Deze avond wordt gehouden in Partycentrum 't Zand. Aanvang van bovenstaande avonden is 20.00 uur.

Schenken

Van ons lid Bas Wiegeraad hebben we uit zijn archief een paar fraaie mappen met knipsels en foto's ontvangen.

Van de heer Dirk Lodder ontvingen wij een paar fotoalbums die een beeld geven van diverse activiteiten die gehouden zijn in de speeltuin Schilderskwartier. Van de heer Kor Buist hebben we een aantal interessante gegevens (documenten, knipsels en foto's) ontvangen over de nieuwbouw van Maarssenbroek en de historie van Maarssendorp. Van Jaap Oosterhoff ontvingen wij een aantal mooie panoramafoto's van monumenten in Maarssen-Dorp. Deze foto's zullen geplaatst worden op de openingspagina van onze website. Alle schenkers weer hartelijk dank.

Nieuw: digitale catalogus

Alle boeken uit onze bibliotheek en alle artikelen die zijn verschenen in ons Periodiek zijn opgenomen in een digitale catalogus waarin de namen van de auteurs en de titels van de boeken en artikelen zijn vermeld. U kunt de digitale catalogus thuis raadplegen via een link die te vinden is onder de rubrieken Bibliotheek en Periodiek van onze website. Klikte u op deze link, dan kunt u de catalogus doorzoeken op namen van auteurs en op onderwerpen. Wilt u vervolgens een boek uit de bibliotheek van de Kring of een artikel uit een van de nummers van ons Periodiek raadplegen, laat dit dan even weten aan Henk Blaauw: bestuur2@historischekringmaarsssen.nl of 0346 562425

Oproep aan onze leden

De ledenadministratie van de Historische Kring zou graag willen beschikken over de mailadressen van de leden. Wij vragen u daarom uw mailadres aan ons bekend te maken. Stuur een mail aan de secretaris van de HKM en noem in uw mail uw naam, woonadres en mailadres. Hartelijk dank voor uw medewerking. Het mailadres van onze secretaris is: secretaris@historischekringmaarsssen.nl

.....
Door: Cees Bloemendaal

Nummer 28 van de Kaatsbaan is een 19e-eeuws pand en al ruim 55 jaar in bezit van de familie Berk.

De oudste gegevens stammen uit 1818 toen de kuiper Gerrebrand Brandse, gehuwd met Anna Dorthea Steinbach, de eigenaar en bewoner was van dit pand. Bijna dertig jaar later treffen we in het archief de volgende aantekening aan: in 1847 was de vermoedelijke zoon van Gerrebrand de volgende eigenaar en bewoner. Deze J. Brandse, voornaam is niet vermeld, was meester-kuiper. Jarenlang heeft Brandse hier als kuiper gewerkt, want bijna dertig jaar later treffen we de nieuwe eigenaar aan. Deze heette Barend Verkroost, een timmerman, die het pand kocht voor 1475 gulden!

Na vijf jaar verkocht hij de timmermanswinkel met een goede winst.

In 1880 werd Philip van Breukelen de nieuwe eigenaar, die er 1600 gulden voor over had. Hij verhuurde de zaak aan Th. Krabbendam, die hier zijn ambachten behanger, stoffeerder, en zadelmaker ging uitoefenen. Hij verhuisde op 9 augustus 1899 naar Kaatsbaan 36.

Op 1 januari 1900 werd Teunis van Eijk, melkslijter, op dit adres ingeschreven. Deze Teunis, de grootvader van mijn echtgenote, bleef aldaar maar drie jaar zijn melk en aanverwante artikelen slijten. Hij verhuisde naar de Emmaweg, de wijk Ter Meer, waar vanaf 1904 de eerste huizen opgeleverd werden.

Eind 1903 volgde Floris Looij Teunis als bewoner op. Wat Floris beroepsmatig deed, staat niet in de boeken vermeld. Ook van zijn opvolger in 1905, ene Harmen Reidhorst, wordt het beroep niet vermeld. Vanaf 1900 blijven de bewoners van dit pand er maar enkele jaren wonen tot daar in 1923 verandering in komt.

Na Harmen Reidhorst komt de winkelierster, Maria Majoor, de weduwe van Arie Slager, hier haar waren verkopen. Wat zij verkoopt staat niet vermeld. Maria voelt zich vermoedelijk wat eenzaam in dit pand en neemt al na een week, op 22 juni 1906, de werkmans Gerrit van Overeem in huis.

Een jaar later verhuist Maria en wordt de zaak op 26 juli 1907 overgedragen aan de winkelier Wilhelmus van Bogerijen. Wat hij verkocht staat niet vermeld, maar hij redde het blijkbaar niet, want op 19 oktober 1908 volgde alweer een nieuwe bewoner, een zekere Marinus de Kogel. Op 7 november 1912 komt de mandenmaker Albertus Sneller hier zijn beroep uitoefenen. Later in 1924 kom ik Albertus weer op Emmaweg 11 tegen, waar hij ook nog een klein kruidenierszaakje erbij had.

Op 8 februari 1915 komt de schoenmaker Johannes Vermeulen hier zijn beroep uitoefenen. Op 29 juli van datzelfde jaar neemt hij Cornelis Slijter als inwoner in huis. Dan kom ik voor de Maarsseenaars op bekend terrein als op 28 september 1923 Cors van der Haar hier zijn horlogerie annex sigarenzaak vestigt. Bovendien verkocht hij loterijbriefjes, wat blijkt uit een oude advertentie. Leuk is te vermelden dat Cors zijn wc liet moderniseren in 1931. Hij liet de firma Van Vredendaal twee nieuwe gedraaide wc-deksels aanbrengen, wat hem op 1,10 gulden kwam te staan.

Vijfendertig jaar lang heeft hij hier gewerkt en gewoond, tot hij op 12 september 1958 verhuisde

Heeft U onze Vorstenlanden Zandblad
Sigaar van 3 cent al gerookt ?

Neen!!! Doet het dan heden, er is geen betere
Zie de etalages bij

C. VAN DER HAAR

Kaatsbaan 14

Maarssen

naar de toen genoemde 'nieuwbouw' te weten: Plesmanlaan 70.

Op 2 september 1958 neemt Cornelis Berk als huurder hier zijn intrek. In 1962 behaalde hij zijn vakdiploma voor de verkoop van goud en zilver. De zaak liep goed en twee jaar later in 1964 vond een verbouwing plaats. Weer vier jaar later stopte Berk met de sigaretten-verkoop en stapte hij volledig over op de verkoop van juwelen en werd officieel juwelier.

In 1992 nam zijn zoon Theodorus de zaak van zijn

vader over en tot op de dag van vandaag kan men hier terecht voor de aankoop van horloges, mooie ringen en andere juwelen.

De zaak staat bekend om haar uitstekende service

die zij verleent aan haar klanten en hopelijk mag zij, ondanks de recessie, nog jaren hier haar mooie artikelen verkopen. ●

- *Hij liet de firma Van Vredendaal twee*
- *nieuwe gedraaide wc-deksels aanbrengen,*
- *wat hem op 1,10 gulden kwam te staan.*

*De Kaatsbaan eind 30-er jaren.
v.l.n.r. nr. 22 waar Marie Nijboer woonde, nr. 24 slagerij
van Putten, nu Koeman, nr. 26 smederij Van Schoonhoven,
nr. 28 de horlogerie Cors van der Haar*

*De Kaatsbaan
eind 30-er jaren.*

*v.l.n.r.:
nr. 22 het oude
pand voor 1939,
voor de sloop,
waar Marie
Nijboer woonde.
nr. 24 slagerij
Van Putten.
nr. 26 smederij
Van Schoon-
hoven met de
geopende deuren
nr. 28 het witte
pand, de horlo-
gerie Cors van
der Haar*

De bouw van de 'graanmaaldery' Deel 2

Door: Jan Simonis

Vooraf

In deel 1 van de geschiedenis van de 'CLV Maarssen' hebben we verslag gedaan van de oprichting van de Coöperatie in mei 1911. ¹ Direct na de oprichting stond het bestuur van de jonge coöperatie voor een belangrijk besluit: de bouw van de fabriek, de zogenoemde 'graanmaaldery', en de aankoop van de daartoe benodigde gronden.

Een herenhuis met grond, tuin en water

Het bestuur overwoog eerst om ten behoeve van de op te richten 'graanmaaldery' een bestaand pand aan te kopen: de gebouwen van de 'Stoom-oliekoeken en meelfabriek de Concurrent', staande op een terrein gelegen tussen de Amsterdamse Straatweg en de Vecht, ons nu bekend als het Welkoop/ABTB-terrein. ² Voor de gebouwen werd een bedrag van f 30.000,- gevraagd. De bevindingen waren echter niet best, zo blijkt uit de notulen van 11 juli 1912: "(...) dat de fabriek op zichzelf niet was mede gevallen, wel wat de ruimte betreft, maar de gebouwen over het geheel genomen waren vol scheuren, die een groote reparatie zouden moeten ondergaan".

Er deed zich echter nog een andere mogelijkheid voor op hetzelfde terrein. In de notulen omschreven als "het huis van den Heer Reilingh (...), wat te koop was aangeboden voor f 4000,- met een stuk bouwterrein daar achter voor een fabriek (...)". Dit huis lag naast de genoemde veevoederfabriek 'De Concurrent'. In feite betrof de mogelijke aankoop het linkerdeel van de (nog steeds bestaande) dubbele villa die in opdracht van de eigenaren van 'De Concurrent', waaronder genoemde heer H. Reilingh, in 1905 door architect J.C. van Epen was gebouwd. Zie afbeelding 1 voor een plattegrond van dit terrein begin 20e eeuw. Het bestuur besloot het herenhuis met achterliggende grond, tuin en water aan te kopen.

De koopsom van f 4000,- werd gefinancierd uit de gelden van de eerder uitgeschreven obligatielening. De bouw zelf zou betaald worden uit een hypothecaire lening.

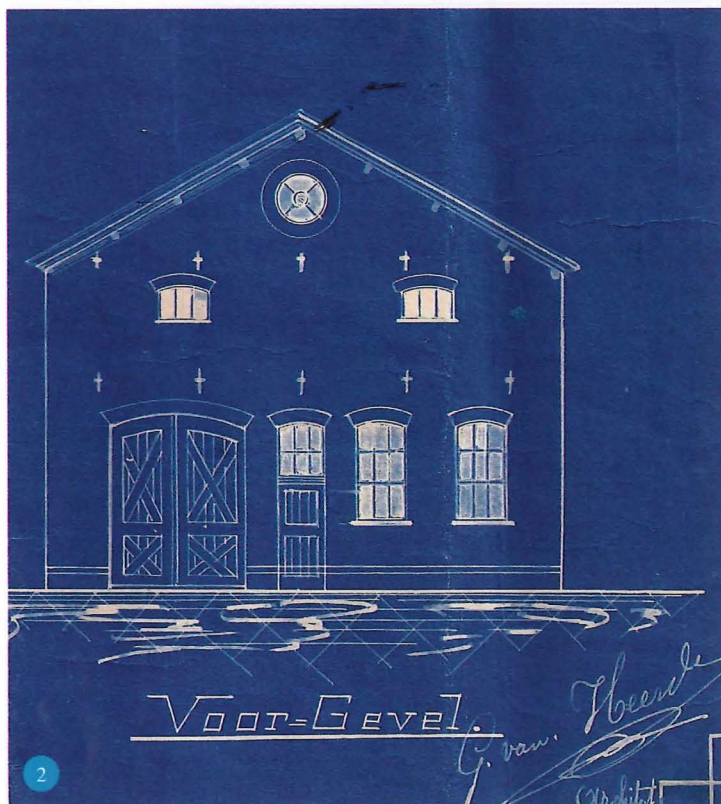
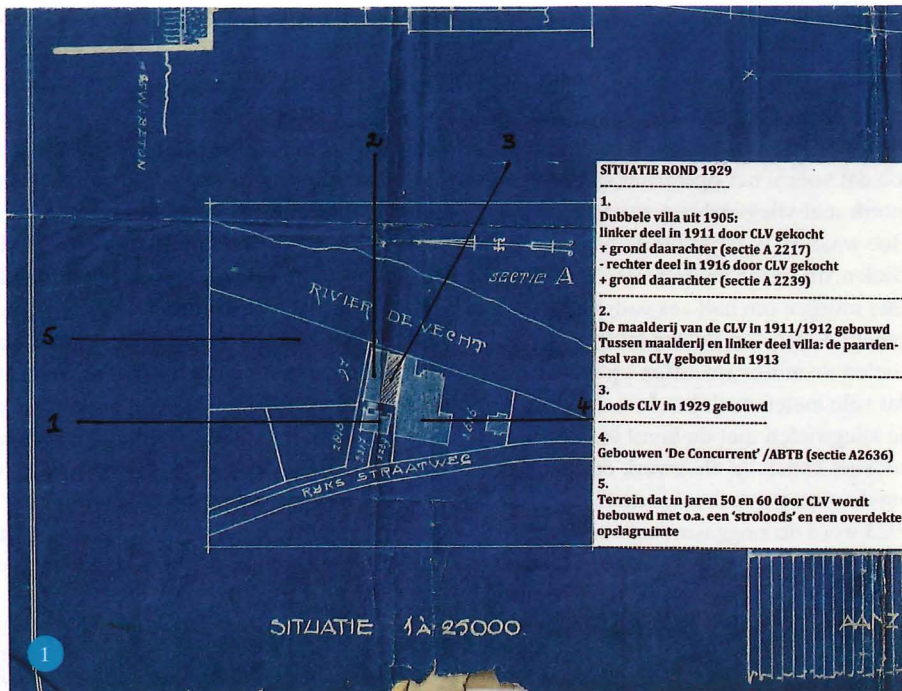
Bouw van de fabriek en aanschaf van machines

In juli werd besloten G. van Heerde uit Utrecht te benoemen tot architect. Hij presenteerde half augustus een ontwerp van de fabriek, een bakstenen gebouw met een lengte van 30 meter, een breedte van 10,5 meter en een nokhoogte van 9,60 meter, voor een geraamde kostprijs van rond de f 12.000,- (zie afbeelding 2). Het gebouw bestond uit twee bouwlagen: de begane grond waar o.a. de maalstenen geplaatst zouden worden en een zolder bedoeld voor opslag van de granen. Op advies van de architect werd besloten geen publieke aanbesteding te organiseren, maar zelf een aantal aannemers uit te nodigen. De uitkomst van deze aanbestedingsprocedure werd besproken op de bestuursvergadering van 19 september. Er waren elf begrotingen uitgebracht, waarvan twee door aannemers uit Maarssen, Van Vulpen en Hageman. Zij brachten een offerte uit van resp. f 12.245,- en f 12.085,-. Het werk werd echter gegund aan de laagste inschrijver, aannemer Veenendaal uit Utrecht, die een begroting van f 12.009,- had ingediend (zie afbeelding 3). De bouw van de fabriek startte op woensdag 4 oktober 1911 en verliep voorspoedig.

Intussen was half september ook een beslissing genomen over de benodigde machines in de 'graanmaaldery' op basis van een offerte uitgebracht door het 'Technisch Bureau voor Stoomwerktuigen' uit Amsterdam. Besloten werd tot aanschaf van een zuiggasmotor, zuiggastoestel, maalstoel, zakkenluiserij, transmissie, binnenelevator, transportschroef en een buitenelevator voor de totaalsom van f 7.251,92. ³ De motor bediende niet alleen de twee maalstenen, maar ook de transportschroef en de binnen- en buiteneleva-

Vestigingsterrein
van de 'CLV'.

In 1911 werd
aangekocht: het
linkerdeel van de
bestaande villa
(gearceerd) met
grond daarachter
(gearceerd)

Voorgevel
'Maalterij
CLV Maarssen'
volgens ontwerp-
tekening

dat mocht nodig zijn". In april diende C.E. Wolff van de 'Electro-Techn. Fabrik "Maarssen" zijn rekening in voor de levering en aanleg van de elektrische installatie en de rekening over geleverde elektriciteit aan 'de graanmaaldery' over de maand maart 1912: 8 kilowatt à f 0,20 + meterhuur van f 0,30 = f 1,90.

Ook de lokale middenstand profiteerde van de bouw van de fabriek. In het archief zijn veel rekeningen aan te treffen afkomstig van Maarssense winkeliers en ambachtslieden. 'Boek-Muziek-Papierhandel' J. Goetheer uit de Breedstraat leverde

schrijfwaren en vele andere kantoorbenodigdheden en drukte o.a. 400 bonboekjes, de statuten en de obligaties (zie afbeelding 4). Magazijn 'De Zon', 'Manufacturen, Gemaakte Goederen' in de Parkweg, volgens de rekening 'Beslist goedkoopste en beste adres voor Stukgoederen, Garen en Band, Wollen-, Molton-, en Gestikte dekens enz., enz.', leverde gordijnen en andere benodigdheden. De 'maaldery' werd van een kachel voorzien door 'Hoef-, Rijtuig-, Huis- en Kachelsmederij' G.J. van Schoonhoven, gevestigd aan de Kaatsbaan nr. 22. Hij leverde ook hangsloten, bilhamers, stootij-

zers, stukken plaatijzer enz.⁵ A. Nieman, 'Meester Schilder te Maarssen' schilderde en lakte vloeren, voorzag een kamer van behang, leverde verf en zette ruiten. A. Bijman, 'Landbouwar-tikelen' en 'Handel in klompen, Touw, Teer, Borstelwerk, Bier enz.', Kaatsbaan A13, leverde kromme schoppen. H.J. Heinsius, 'Vleeschhouwerij en Spekslage-rij', Kaatsbaan no 12, diende een rekening in voor geleverde kilo's reuzel en in februari 1912 een rekening voor geleverde port, madera en sigaren voor totaal f 60,-. Bedoeld voor de feestelijke opening van de fabriek diezelfde maand? Maar voordat dat plaatsvond, was er nog iets heel belangrijks geregeld, namelijk de inkoop van granen, waarmee, zoals we zullen zien, aanzienlijke bedragen gemoeid waren.

De inkoop van granen

Op 5 januari 1912 was een bestuursvergadering gehouden waarin door middel van verkiezing twee leden van het bestuur de verantwoordelijkheid kregen voor de aankoop van granen door de Coöperatie. Verkozen werden voorzitter J. van Doorn

Rekening van J. Goetheer, Maarssen

□ □ UITGEVER □ □ NIEUWS VOOR MAARSSSEN G.A. AGENT NIEUWS VAN DEN DAG. ADVERTENTIEBUREAU. - LEESINRICHTING. - - LEESBIBLIOTHEEK. - DRUKWERK. □ □ BINDWERK.		BOEK-, MUZIEK- PAPIERHANDEL □ J. GOETHEER. □ □ MAARSSSEN. □	
FOL. <i>108</i> MAARSSSEN, Januari 1912			
<i>Coöperatieve Faambond</i> DEBT.			
1911 Du. 14	150 Obligatiën ge. drukt e geregeld	93.75 93.80	15 15
<i>Van</i> <i>10/1 1911</i>			

en bestuurslid A. Verweij Dzn. Uit de notulen van de Bestuursvergadering van 31 januari 1912 blijkt dat de (eerste) inkoop van granen zou plaatsvinden op 3 februari en vervolgens op 8 februari het proefmalen zou plaatsvinden in de fabriek, waarvoor alle leden werden uitgenodigd aanwezig te zijn.

In het archief bevindt zich een aantal kwitanties m.b.t. de inkoop van granen in 1912, de volledige boekhouding ontbreekt echter. We geven een reconstructie van de inkoop van granen over de maanden februari en maart op basis van deze kwitanties, de rekeningen van de schippers en de rekeningen van verladers en lossers van de vracht. In februari 1912 werd aangekocht van:

* N.V. Pieterse & Co's Graanhandel, Rotterdam: 7500 kilo Groninger Haver, per 100 k.	f 9,45	f 709,40
* Jan Beukers Jr., Rotterdam: 20.000 kilo Mais Zuid-Dartmouth		f 1680,05
* Schilthuis & Co, Rotterdam: 10.000 kilo Gerst		f 977,50

totaal inkoop februari f 3366,95

Schipper J.A. Matthes uit Breukelen vervoerde deze granen naar Maarssen op 17 februari voor een totaalbedrag van f 37,50 (zie afbeelding 5). Kennelijk deed men bij de aflevering van goederen per schip de ervaring op dat de Vecht ter plekke te ondiep was, want in maart werd G. van Kooten uit Maarssen ingehuurd om dat probleem te verhelpen. Hij werkte tien dagen lang aan het "uitdiepen in de Vecht achter de fabriek der vereniging", aldus de tekst op de kwitantie, en ontving daarvoor f 18,-.

200 balen Gries	f 842,57
* Firma Jacs. Krijger, Granen en Zaden, Krabbendijke: 5200 kilo Tarwe	f 516,00
* J.A. Frijda's Handelmaatschappij, Assen: 10.000 kilo Gerst	f 955,53
* Vgl. opgave schipper Matthes leverde hij op 13 maart 10.000 kg. Erwtten af bij de Coöperatie, geen rekening van inkoop aanwezig.	f ----- ?
* R.A. de Kroes, Rotterdam: Groladijs (?) 24049 kilogram	f 1862,54
* A. Van der Heijden & Zoon, Rotterdam: 10.000 kilo Mais	f 802,55
* J.P.H. van den Tol en Zonen, Rotterdam: 200 balen grint (schildeeltjes van zaad)	f 1125,05
* J.P.H. van den Tol en Zonen 50 balen zemelen	f 159,05
* R.A. de Kroes, Rotterdam: 24020 kilo Ciram (?) (250 balen)	f 1802,50

totaal inkoop maart f 9750,84

Het bedrag van inkoop van granen over de maanden februari en maart 1912 bedroeg totaal f 13.117,79. Dat is nu ongeveer: f 312.691,- of € 141.893,-.

In het archief bevindt zich een met potlood geschreven rekeningetje op kladpapier waarop G. Vriens een overzicht geeft van het lossen van de ladingen bij de fabriek in Maarssen over de periode 20 februari tot 20 maart 1912. Hij heeft over die periode bijna 98.000 kilo granen e.d. gelost. Zijn tarief per last (2000 kg) bedraagt 71½ cent. Hij ontving f 36,75 aan losgeld (nu: f 876,- of € 397,51).

: De verzuiling zou zich nog scherper doorzetten

In maart 1912 werden de volgende aankopen gedaan:

* Van Stolk's Commissiehandel, Rotterdam: 20.000 kilo Mais	f 1685,05
* J.P.H. van den Tol, Rotterdam:	

De opening van de fabriek

Op 20 februari 1912 werd 'de Graanmaalterij' feestelijk geopend in aanwezigheid van de leden, aandeelhouders, bestuurders van andere coöperaties, de aannemer, de architect, de opzichter,

J. A. MATTHES

Expeditie
BREUKELEN.
Int. Telefoon No. 4.

Breukelen, Februari 1912.

De Heer Landbouwvereniging Maarsse'n te Maarsse'n. Debet
aan J. A. MATTHES.

Voor transport

14 Feb.	2000 kg. maais	da Watering	f 20.-
	woos. gerst		10.-
	7500 Phases	Jocham	f 37.50
		J. A. Matthes	
		Rekening	

Rekening schipper Matthes, Breukelen

de leverancier van de machines en vele anderen. Voorzitter J. van Doorn hield een toespraak waarin hij o.a. kort inging op de ontstaansgeschiedenis van de coöperatie. Interessant, omdat het inzicht geeft in de achtergrond van het ontstaan van de 'CLV Maarssen'. De notulen: "Spreker besprak de wording, het ontstaan van Boerenbond en Leenbank met de bereidwillige medewerking van de baron De Wijkerslooth, waarna de Stichtse Olie- en Lijnkoekenfabriek werd gesticht te Utrecht, waarvan het gevolg was geworden de oprichting van deze Coöperatie te Maarssen". De woorden van de voorzitter m.b.t. het ontstaan van de 'CLV Maarssen' behoeven enige toelichting. Eind 19e eeuw had de oprichting plaatsgevonden van de interconfessionele 'Nederlandse Boerenbond'. Ook op provinciaal niveau ontstonden deze boerenbonden. De oprichting vloeyde voort uit onvrede met de bestaande provinciale landbouwmaatschappen en hun federatief orgaan het 'Nederlandsch Landbouwcomité'. Deze organisaties waren vooral gericht op voorlichting, keuringen, cursussen, onderzoek, aanleg van

proefvelden et cetera. Zij werden veelal bestuurd door grootgrondbezitters, adellijke heren en andere notabelen. De (kleinere) boeren voelden zich niet vertegenwoordigd en vonden dat te weinig aandacht werd besteed aan directe economische belangenbehartiging door middel van coöperaties. Bovendien, wellicht bovenal, had men moeite met het algemene, niet-godsdienstige karakter van de bestaande organisaties.

In de provincie Utrecht was het de 'Stichtse Boerenbond' met een boerenbestuur die in 1907 op initiatief van de voorzitter baron de Wijkerslooth de Weerdesteijn het initiatief nam tot oprichting van de 'Coöperatieve Stichtse Olie- en Lijnkoekenfabriek' (SOL). Het motief daartoe kwamen we al eerder tegen: verbetering van de veevoedervoorziening, zowel qua prijs als kwaliteit, want met de door de particuliere handel verkochte veevoerders was het in beide opzichten slecht gesteld. De 'Stichtse Boerenbond' kende geen individuele leden, maar was een vereniging van plaatselijke boerenbonden. Statutair waren de 'Stichtse Boerenbond' en de 'SOL' met elkaar

verbonden. De 'Nederlandsche Boerenbond', ingericht als federatie van de zelfstandige provinciale boerenbonden, bevorderde sterk de totstandkoming van plaatselijke verenigingen, c.q. coöperaties.

Voorzitter Van Doorn verwijst in zijn toespraak niet alleen naar de stimulerende rol van baron De Wijkerslooth de Weerdesteijn bij de oprichting van de (lokale) Boerenbond en de (lokale) Boerenleenbank, maar ook bij de oprichting van de C.L.V. Maarssen. Waarom specifiek de oprichting van de SOL geleid zou hebben tot oprichting van Maarssens coöperatie is niet met zekerheid te zeggen. De belangrijkste reden is waarschijnlijk dat de SOL niet leverde aan individuele boeren, maar aan detailhandelaren, c.q. coöperaties.

De verzuiling zou zich nog scherper doorzetten. De Boerenbonden waren confessionele organisaties waarin protestants-christelijken en katholieken samenwerkten, maar dat liep stroef en bovendien verkondigde het Nederlandse episcopaat in 1916 dat katholieken verplicht waren lid te worden van katholieke organisaties. De katholieken werden per (aarts)diocese (bisdom) verenigd in diocesane bonden. In het aartsbisdom Utrecht ontstond de ABTB, dat is de R.K. Aartsdiocesane Boeren- en Tuindersbond, die o.a. ijverde voor de oprichting van katholieke coöperaties.⁶ De protestanten zouden enkele jaren later hun eigen bonden oprichten.⁷ In Maarssen leidde de oprichting van de ABTB ertoe dat de katholieken het bestuur van de 'CLV Maarssen' in 1919 verlieten en lid werden van de ABTB. De ABTB zou de oude gebouwen van 'De Concurrent' overnemen om daar een eigen bedrijf te starten.

We keren terug naar de 'CLV Maarssen'. Ruim twee maanden na de opening van de fabriek werd het 1e boekjaar per 30 april 1912 afgesloten en gaf de secretaris-boekhouder een overzicht van de resultaten. We moeten het doen met hetgeen de notulen hierover (summier) vermelden, want in het archief bevinden zich geen financiële jaarstukken over de beginjaren. Uit de notulen van de Algemene Ledenvergadering gehouden 'op het kantoor der maalerij aan de fabriek, 24 mei 1912 des avonds 7 uur' blijkt dat er een winst was ge-

maakt van f 850,13. Dat is het saldo van f 18.939,59 aan ontvangsten en f 18.089,46 aan kosten. De mutatie in de geldmiddelen in het boekjaar had geleid tot een saldo in kas van f 1446,06. De Coöperatie beschikte over een totaal aan bezittingen van f 40.519,14 als volgt verdeeld: grondkapitaal f 26.348,02, bedrijfskapitaal f 12.725,04, kas f 1446,06. Dit kapitaal/bezit was o.a. gefinancierd door de leden-aandeelhouders via de obligatielening ad f 10.100,- en een lening van de bank ad f 16.400,-. Deze rekening van het eerste boekjaar werd door alle leden akkoord bevonden.⁸ ●

Noten

1. Zie voor deel I: Periodiek Historische Kring Maarssen, nr. 3, 2014, pp.78 e.v.
2. Zie het artikel 'Bagatelle' van Ron van Maanen in dit tijdschrift 20e jrg. 1993, pp.14 e.v. over de geschiedenis van de gebouwen van 'De Concurrent'.
3. Een 'zakkenluijerij' is een toestel om zakken naar boven te hijsen of neer te laten.
4. In het archief van de 'CLV Maarssen' bevinden zich 'Geschreven verhalen van A.J. Gielen'. Dit zijn herinneringen aan 'de maalderij' van Bram Gielen, de zoon van de eerste molenaar-zaakwaarnemer-bedrijfsleider van 'de maalderij'. Zie pagina 3 van deze verhalen voor de aangehaalde herinnering.
5. Een bilhamer wordt gebruikt om in een steen een bil (of ril) te maken zoals bij voorbeeld bij een molensteen.
6. ABTB betekent dus niet 'Algemene Boeren- en Tuindersbond', zoals vaak wordt gesteld.
7. Bovenstaande toelichting is gebaseerd op: J.H. van Stuijvenberg, Het Centraal Bureau, Rotterdam 1949, pp. 28 en 32. Voorts: 'Inleiding' bij het 'Archief van de Stichtse Olie- en Lijnkoekenfabriek' in het Utrechts Archief. En: 'Inleiding bij het 'Archief van de Aartsdiocesane R.K. Boeren- en Tuindersbond' in het Gelders Archief.
8. Met dank aan J. Rijken en R. van Tongeren voor de hulp bij de ontcijfering van de enigszins cryptische financiële verslaggeving in de notulen.

Start Gezondheidscentrum Maarssenbroek

.....
Door: Astrid Kuiper

In december 1973 wordt in Maarssenbroek de eerste woning opgeleverd en in april 1974 start Hans Wijnen samen met Sjoerd Tromp het Gezondheidscentrum in twee woningwetwoningen, de huisnummers 530 en 531 in Boomstede.

Wijnen en Tromp willen iets nieuws, iets wat beter past bij de ontwikkelingen in de samenleving. Een huisarts die vanuit zijn eigen woning een praktijk runt, meestal met hulp van zijn vrouw, is niet een vorm die zij afkeuren, maar meer iets dat zij niet willen kopiëren. Zij zien veel meer in een medi-

sche begeleiding die een samenwerkingsverband heeft met de eerstelijnszorg, dus in één gebouw de huisarts, de wijkverpleging, maatschappelijk werk, fysiotherapie, apotheek en verloskunde. Zij verkeerden in de volle overtuiging dat dit de patiënten ten goede kwam.

Tijdens hun studie in Groningen hadden Wijnen en Tromp zich al georiënteerd welke plaatsen, politiek gezien, het meest gunstige klimaat voor de start van

Van links naar rechts: Sjoerd Tromp, huisarts - Hans de Wilde, fysiotherapeut - Hans Wijnen, huisarts - Joop van Wunnik, fysiotherapeut

De dokter gaat in loondienst

zo'n centrum boden. De keus bleek niet overdadig, want slechts Hoogeveen, Leiden en Maarssenbroek hadden voorzichtige plannen in die richting. Maarsenbroek bleek het verst gekomen in de planmatige opzet, want het projectontwikkelingsbureau van Hans Nuhn had al in 1972 een plan opgesteld en dat ter inzage voorgelegd. De andere twee steden waren nog niet zo ver gevorderd.

Er was een raadsbesluit nodig om die twee woningwetwoningen vrij te maken voor het Gezondheidscentrum, waar ook het Centrum voor Maatschappelijke Dienstverlening zat, de wijkverpleging, tandheelkundige zorg, apotheek en verloskunde. Dit alles moest in de jaren '70 door de beide jonge huisartsen Wijnen en Tromp aan elkaar worden gepraat. Dat klinkt nu niet zo moeilijk als het in die tijd was! Het is nooit eenvoudig om traditionele wegen te verlaten en wanneer twee idealistische langharige jonge doktertjes een goed idee menen te hebben, is dat bij de raadsvergaderingen nog zeker geen hamerstuk.

Gezondheidscentra waren niet volkomen nieuw in Nederland: de eerste was het Philips Gezondheidscentrum, midden jaren '60, daarna volgde het Withuis in Venlo en Gezondheidscentrum Ommoord in Rotterdam. In Utrecht Overvecht was een centrum door gemeente en ziekenfonds gebouwd waar ruimtes werden verhuurd aan huisartsen, zonder de afspraak tot samenwerking. Met name door de slechte samenwerking in Overvecht bleef het Utrechts Ziekenfonds afwijzend staan tegenover gezondheidscentra.

Er werd een stuurgroep opgericht waar Doeke Yska namens de gemeente in zat, Wim Snooy namens het Ziekenfonds VHZ en Sieb Santema, die directeur was van de Provinciale Raad voor de Volksgezondheid. Vooral de laatste was van belang als een soort boegbeeld, want de Landelijke Huisartsen Vereniging en de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, stonden in die tijd nog afstandelijk en enigszins afwijzend tegenover gezondheidscentra. Zij wisten wat ze hadden en met het opzetten van iets nieuws is het nog maar de vraag wat je krijgt!

Ziekenfondsen moesten voor de centra meer

betalen dan zij aan de reguliere huisartsen deden vanwege de meerdere disciplines die in de centra werkzaam waren en dat zorgde uiteraard voor problemen.

Wijnen en Tromp trokken lering uit deze situatie en besloten in loondienst te treden, evenals alle andere medewerkers. Er kwam een bestuur dat los stond van de medewerkers om het overleg en de onderlinge regelingen beter en onafhankelijker te laten verlopen. Natuurlijk hadden de beide huisartsen in het begin erg weinig patiënten, de wijk was ook nog lang niet vol en afgebouwd! Hans Wijnen nam in die tijd geregeld voor collega's waar en verdiende dan in één dag zijn weksalaris. Daarom kon het ook gebeuren, dat toen alles in kannen en kruiken was en het Gezondheidscentrum nog maar net draaide, één van de raadsleden in de raadsvergadering de vraag stelde waarom dokter Tromp zo maar op donderdagmiddag in het dorp rondliep? Het vertrouwen was dus duidelijk nog niet aanwezig! Dit duurde van 1974 tot 1978.

Inmiddels had het Ziekenfonds uiteindelijk geld gevonden via het Preventiefonds om het centrum te kunnen ondersteunen. In 1978 kwam er een groter pand en waren er inmiddels ook elders gezondheidscentra verzezen.

*Dat soort kosten waren onnodig,
want dat schoonmaken kon toch
worden gedaan door de vrouw
van de huisarts!*

Het Gezondheidscentrum Maarssenbroek realiseerde zich na een aantal jaren dat het misschien teveel op een eiland leefde en begon zich daarom meer naar Maarssen en de regio te profileren als partner. Daardoor konden de huisartsen meer optrekken met de overige huisartsen en bleek al spoedig dat er meer overeenkomsten dan verschillen bestonden in het werken als solist of als

*Opening Boomstede 204 in 1978. Links voor Doeke Yska, meest achter bij de deur dhr. Sterrenburg de architect.
Rechts voor Hans Wijnen in gesprek met bewoner*

huisarts in loondienstverband in een centrum. Als exponent van dat beleid werd Hans Wijnen in 1995 voorzitter van de Regionale Huisartsen Vereniging.

Hans Wijnen heeft mede de Landelijke Vereniging van Gezondheidscentra opgericht, die overleg kon plegen op het niveau van de Ziekenfondsraad. Het Ministerie van Volksgezondheid in Den Haag stelde richtlijnen op voor de gezondheidscentra en daar kon hij uit hoofde van die functie bij aanwezig zijn en zijn inbreng leveren. Wijnen vertelt met duivels genoeg over hoe die onderhandelingen vaak liepen, hoe hij werd gekapitteld door een lid van het bestuur over de schoonmaakkosten. Dat soort kosten waren onnodig, want dat schoonma-

ken kon toch worden gedaan door de vrouw van de huisarts! Dat er echtgenotes zijn die ook iets anders doen viel kennelijk buiten de discussie. Wijnen placht dan begrijpend te knikken en vroeg aan het bestuurslid of deze ook wist wie zijn kantoor schoonmaakte, of gebeurde dat nooit?

In het begin draaiden de beide artsen alle diensten en naarmate de praktijk drukker werd, werd dat zwaarder. In de jaren '80-'81 trad een stagnatie in de bouw van Maarssenbroek op, want toen werden er tijdelijk weinig woningen verkocht. Een paar jaar later ging het weer beter en kwamen Dirk Aelvoet en Ton Snels er als derde en vierde arts bij. Boomstede had toen vier huisartsen en nu zes!

De volgende stap was Spechtenkamp, maar dat was nog niet geheel klaar. Er werd een multifunctioneel gebouw in Duivenkamp in gebruik genomen, totdat alles in Spechtenkamp gereed zou zijn. Het subsidiesysteem begon te draaien en er werden normen voor de financiering opgesteld. Er ontstond een probleem doordat de controle voor de afrekeningen drie jaar achterliep bij de actualiteit. Wanneer een jaar met een tekort werd afgesloten, werd dat pas na drie jaar duidelijk, wat tot gevolg had dat de richtlijnen voor het volgend jaar niet konden worden gevolgd, want ook dat jaar was al lang afgesloten. Achter de feiten aanlopen, heet zoiets. Gevolgen konden niet uitblijven en na 1984 dreigde er een faillissement. Wijnen wilde niet dat zijn patiënten daar de dupe van zouden kunnen worden, hij had alle NAW-gegevens van zijn patiënten opgeslagen, woonde zelf in Duivenkamp en zou per direct vanuit zijn huis kunnen doorgaan met de praktijk.

Uiteindelijk heeft het Zilveren Kruis zich over het Gezondheidscentrum ontfemd. De toenmalige voorzitter van het Gezondheidscentrum, Henk Wijninga, was als vakbondsman een zeer goed bemiddelaar en bleek in staat alles weer in goede banen te leiden, zodat het Gezondheidscentrum overeind bleef.

De collega van het eerste uur, Sjoerd Tromp, is in 1991 geriater geworden. Hans Wijnen bleef tot 2010 en heeft altijd met veel genoeg zijn beroep uitgeoefend. Hij vertelt enthousiast over alle mensen met wie hij te maken kreeg: oud/jong, mannen/vrouwen, gemakkelijke mensen en mensen met een gebruiksaanwijzing. Zo was een van zijn patiënten een ex-gedetineerde die zijn vrouw had vermoord. Deze man raakte tegen de Kerst vaak in een depressie, want dan voelde hij zich zo alleen zonder echtgenote!

Nadenken over alles en proberen overal een therapie voor te vinden, vindt hij een uitdaging. Een ernstig probleem was in die tijd nog de euthanasie, later kwamen daarvoor duidelijke richtlijnen met een toetsing door een tweede arts, wat de zwaarte van het probleem enigszins verlichtte.

Door zijn organisatorische talent kon Hans Wijnen veel meer dan alleen huisarts zijn. Zo deed hij mee aan de huisartsenopleiding en heeft hij van 1987 tot 1998 tien huisartsen opgeleid. Hij was voorzitter van de Regionale Huisartsen Vereniging van 1995-2001, hij richtte een huisartsenpost op in Woerden en in Leidsche Rijn via de stichting Primair en was voorzitter van de Raad van Toezicht van Saltro, het huisartsenlaboratorium.

Zijn afscheid werd gevierd met een symposium, waarin o.m. het thema de ontwikkeling in de gezondheidszorg ter discussie kwam. Voor zijn patiënten was er natuurlijk een ontvangst, waar hij bedolven werd onder de flessen drank, cadeau - en boekenbonnen.

Het Gezondheidscentrum Maarssenbroek, locaties Boomstede en Spechtenkamp, draait nog steeds tot ieders tevredenheid met een groot team van zorgspecialisten. Wanneer u de site op het internet bezoekt, krijgt u een overzichtelijk beeld van wat de mogelijkheden zijn. Het realiseren van nieuwe inzichten kan alleen plaatsvinden dankzij het afstropen van oude zekerheden en daar is moed en energie voor nodig. De historie laat zien dat het doorzettingsvermogen van Hans Wijnen en Sjoerd Tromp tot iets goeds heeft geleid! ●

Van koperslagerij tot eerste warenhuis van Maarssen

Deel 1, de periode 1884 - 1902

Door: Jan Simonis, in samenwerking met Arie de Zwart

Vooraf

Dit jaar kreeg de Historische Kring een aantal mappen in bruikleen waarin, onder de titel 'De geschiedenis van de winkel', verslag werd gedaan van de stichting en ontwikkeling van het bedrijf van de bekende lokale ondernemersfamilie Reith.¹ De geschiedenis is in 1982 geschreven door Anthonius (Toon) Reith, zoon van de stichter van het bedrijf B.A. Reith en omvat de jaren 1884 tot 1982. We doen in een drietal vervolgartikelen verslag van deze lokale ondernemersgeschiedenis.

Koperslager B.A. Reith

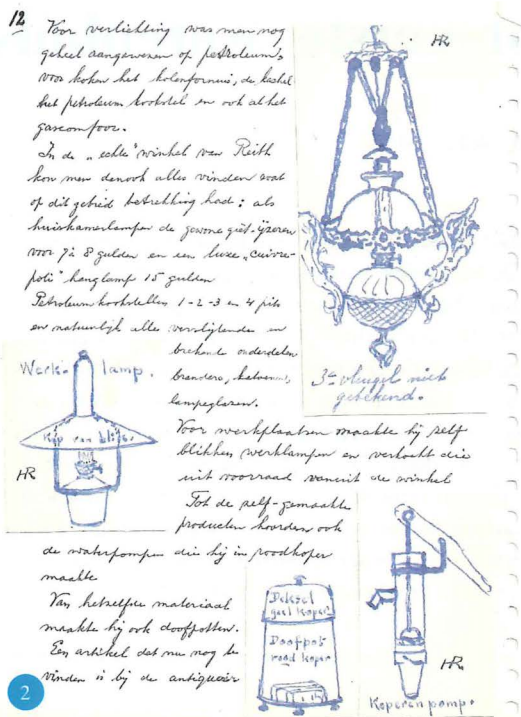
Hoe Bernardus Antonius Reith wist dat er in Maarssen een koperslagersbedrijfje te koop was is niet bekend, maar in april 1884 vestigde hij zich vanuit Baarn in Maarssen op de Langegracht nr. 29. Op dat adres had koperslager Van Beusekom zijn bedrijf uitgeoefend dat nu door Bernard overgenomen werd. Bernard Reith werd in 1856 geboren in het Gelderse dorp Neede uit een Nederlandse moeder en een Duitse vader. Hij kreeg een opleiding tot koperslager in Duitsland waar hij van zijn 16e tot zijn 22e jaar als gezelschapsgeslacht werkte bij diverse patroons. Na eerst als knecht en vervolgens samen met zijn broer in een eigen bedrijfje in Baarn gewerkt te hebben, vertrok de 27-jarige vrijgezel naar Maarssen. Langegracht 29 was een zogenaamd 'winkelhuis'

met achterwoning, werkplaats en bovenwoning. De benaming 'winkel' voor de werkplaats was voor die tijd niet vreemd. Gebruiksartikelen werden veelal door de ambachtsman zelf gemaakt en vanuit de eigen werkplaats verkocht. Zo werd ook gesproken over een 'smidwinkel' voor een smederij. Bernard maakte van de werkplaats een 'echte' winkel en van de achtergelegen woonkamer een werkplaats en ging bij de boven wonende familie Beumer in de kost.² Later dat jaar kwam zijn jongere broer Gerard hem assisteren en ook hij werd kostganger bij de familie Beumer.

Overzicht van de klanten in het rekeningboekje van 1884

1 April 1884

Dominicus Adriani	1	Hijns eerste jaar school
Leenweer K. K. K.	2	Streek van linschoten
S. P. K. K.	3	Streek van linschoten
C. P. K. K.	4	Streek van linschoten
Broers P. K. K.	5	Streek van linschoten
Boort H. K. K.	6	Streek van linschoten
A. B. K. K.	7	Streek van linschoten
W. K. K.	8	Streek van linschoten
L. K. K.	9	Streek van linschoten
M. K. K.	10	Streek van linschoten
F. K. K.	11	Streek van linschoten
B. K. K.	12	Streek van linschoten
P. K. K.	13	Streek van linschoten
A. K. K.	14	Streek van linschoten
W. K. K.	15	Streek van linschoten
H. K. K.	16	Streek van linschoten
V. K. K.	17	Streek van linschoten
W. K. K.	18	Streek van linschoten
W. K. K.	19	Streek van linschoten
W. K. K.	20	Streek van linschoten
W. K. K.	21	Streek van linschoten
W. K. K.	22	Streek van linschoten
W. K. K.	23	Streek van linschoten
W. K. K.	24	Streek van linschoten
W. K. K.	25	Streek van linschoten
W. K. K.	26	Streek van linschoten
W. K. K.	27	Streek van linschoten

Pagina 12 uit 'De geschiedenis van de winkel' met tekeningen van enkele van de in de koperslagerij gemaakte producten

Overigens wordt in de formulieren voor het verkrijgen van een Hinderwetvergunning gesproken over het inrichten van een werkplaats t.b.v. van een blik- en koperslagerij, smederij en lood- en zinkwerkplaats. Daarnaast duidde Reith zichzelf in deze papieren aan als naaimachinereparateur. In de praktijk was dan ook, naast de aanmaak en reparatie van huishoudelijke artikelen, sprake van loodgieterswerk inclusief goten en dakbedekkingen, werk aan kachels en fornuizen en reparatie en verkoop van naaimachines. In die tijd neemt het ambacht nog een grote plaats in, er waren nog nauwelijks fabrieksmatig gemaakte producten. Dat gold ook voor de koperslager, veel huishoudelijke gebruiksartikelen werden met de hand gemaakt, in rood koper voor de welgestelden en in blik voor de gewone burger.

Klanten en activiteiten

Het rekeningboekje van de winkel dat begint op 1 april 1884 geeft inzicht in de clientèle van het

bedrijf en de aard van de activiteiten (zie afbeelding 1). Dominee Adriani staat als eerste klant genoemd. Bernard Reith voorzag zijn rotting van een nieuw zilveren bandje voor een totaalbedrag van 25 ct. Onder de klanten komen diverse prominente figuren voor: dokter Prillewitz, apotheker Eekma, burgemeester Strick van Linschoten, notaris Van den Helm, baron Ewijk, jonkheer Huydecoper, directeur Mees van de gasfabriek, directeur jongherenkostschool Vorster, directrice jongedameskostschool mej. Tak. Voor haar werden twaalf inktkokers gemaakt en een nieuwe vogelkooi voor in totaal twee gulden. Ook de lokale ondernemers zorgden voor klandizie: voor de stalhouderijen Boot en Floor werden rijtuiglantaarns voor kaarsen gerepareerd, voor caféhouder Kouffeld werd de bierpomp gerepareerd en de verlichting boven het biljart verbeterd, voor bakker Wein maakte Bernhard honderd beschuitvormen voor acht cent per stuk, na veertien dagen moesten er nog honderdvijftig extra gemaakt worden. Belangrijke klanten waren ook aannemers, waaronder in het bijzonder Struycken en De Bond die in 1884/1885 de R.K. kerk bouwde. In opdracht van deze aannemer verzorgde Bernhard o.a. de zinken goten en afvoerbuizen met vergaarbak, de zinken afdekking op de klokkenzolder, de zijbeuken, de dakkapel et cetera.³

Christina Meulemeester en Bernardus Antonius Reith in 1887

Uit de beschrijving van de werkzaamheden rijst een beeld op van die tijd, het laatste kwart van de 19e eeuw. We laten de schrijver van 'De geschiede-

nis van de winkel' aan het woord: "In Maarssen was nog geen waterleiding. De koperslager maakte en repareerde waterfilters voor de keuken, dat waren in feite watertorens in het klein. Ook het boren en plaatsen van waterpompen behoorde tot Reith's werkterrein. Het daarvoor benodigde gereedschap (een puls-apparaat) maakte hij zelf. Een gasfabriek had Maarssen al wel. Die produceerde echter uitsluitend kookgas dat nogal wat roet vormde en niet geschikt was voor verlichting

Kleinere voor het gewone kolenfornuis, grotere voor de was en hele grote voor een speciale klant. Daarnaast blijken er in de winkel al meerdere industrieproducten te koop als gietijzeren pannen van D.R.U., zelfs al geëmailleerde pannen en galvaniseerde emmers. Ook gegoten ijzeren strijkbouten. (...) Ook op het gebied van ijzerwaren is er al een en ander te koop, al is het assortiment nog bescheiden" (zie afbeelding 2).⁴ "Elke bladzijde geeft ook duidelijk weer dat deze

: *Het nieuwe grote etalageraam en de winkeldeur met glas*
: *maakten het tot een voor die tijd zeer moderne winkel*

in kleine ruimten. Reith maakte een gasleiding in de nieuwe kerk en plaatste er de z.g. vleermuisbranders. Die gaven alleen maar een vlam, het gasgloeikousje was nog niet uitgevonden". (...) "Voor verlichting was men nog geheel aangewezen op petroleum, voor koken op het kolenfornuis, de kachel, het petroleumkooktoestel en ook al het gaskomfoor. In de "echte" winkel van Reith kon men dan ook alles vinden wat op dit gebied betrekking had: als huiskamerlampen de gewone gietijzeren voor zeven à acht gulden en een luxe "cuivre-poli" hanglamp voor vijftien gulden. Petroleumkooktoestellen 1-2-3-4 pits en natuurlijk alle verslijtende en brekende onderdelen: branders, katoenen, lampenglazen. Voor werkplaatsen maakte hij zelf blikken werkampen en verkocht die uit voorraad vanuit de winkel. Tot de zelfgemaakte producten hoorden ook de waterpompen die hij in roodkoper maakte. Van hetzelfde materiaal maakte hij ook doofpotten. (...) Op het huishoudelijk vlak werd in deze jaren nog vrij veel met de hand gemaakt: waterketels, emmers, teilen, vergieten, melkbussen, drinkkruikjes voor de werkmans, tuingieters, koffiekannen, stofbliken, worsthoorns voor de slacht. En alles in de afmeting zoals door de klant werd gewenst. Naar gelang de grootte van het artikel werd dun of dik blik gebruikt. Emmers, teilen en gieters werden ook geschilderd geleverd: groen van buiten en rood van binnen. Maar dat kostte dan wel wat meer. Echt koperslagersvakwerk vormden de kookpotten die uit een vlakke plaat werden "gebold".

tijd nog helemaal de tegenpool vormt van de huidige "wegwerp"-periode. Ieder gebruiksartikel wordt nog gerepareerd tot er niets meer van bruikbaar is. Reparatiewerk neemt dan ook een belangrijke plaats in. Een lekke pan wordt dicht gesoldeerd en als het te erg wordt, gaat er een nieuwe bliken bodem onder. Dat geldt ook voor

Rekening uit 1889 over het jaar 1888
voor het R.C. Kerkbestuur

Koperslager, Lood & Zinkwerker.

Maarsse, Januari 1889

Nota voor het R.C. Kerkbestuur
van B. A. REITH.

1888

30 Oct	4 gasarmementen hersteld	2,85
1 Dec	8 koperen dak voor de kerkzakk	2,00
"	25 branders	20
22 "	4 branders op gas gezet	50
"	1 armement r.p.	40
24 "	4 branders op kookaangschapen	45
28 "	1 kachel voor kerk	40
		16,85

valde
16 Maart 1889
P. A. Reith

4

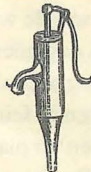
IJzerwaren en Huishoudelijke Artikelen.

Koperslager
EN
LOODGIETER.

AANLEG VAN
Electrische Schellen en
SPREEKBUIZEN.

Maarsse, *Maarsse* 1901
Kaatsbaan No. 15.

Het Bestuur der R.C. Jongensschool Debet
aan **B. A. REITH.**

Wegens ged. Werkzaamh. en Leverantiën:

jan	17	1000 pomp in orde gemaakt	
febr	9	in de onderwijzers Woning	1.25
		11 zink op de Aanrecht gemaakt	1.60
		1 in sluis van het deurtje	20
		der aanrecht gemaakt	
jun	27	de gooten aan de school dicht	
		geboldeerd Werkloos kolen	
		doeldey etc	1.40
nov	21	1 in kolenstapel	30
			14.75

Woldaam
8 April 1902
B. A. Reith

Jaarrekening uit 1902 over het
jaar 1901 voor het Bestuur der
R.C. Jongensschool

emmers, ketels en koffiekannen. Letterlijk van alles wordt ter reparatie aangeboden en kennelijk is Reith van alle markten thuis. Van strijkbouten wordt de baan opnieuw glad geslepen, een sponsendoos en griffelkoker worden hersteld, aan de klep van een harmonica wordt een nieuwe veer gemaakt, een bandje om een gebarsten zweepstok gemaakt en een muilkorf aan een hondenhalband hersteld. Zelfs een spanveer in een paraplu kan gerepareerd worden. Reith maakt een nieuwe schel aan een tuig voor een arrenslee en repareert de ornamenten van Verkuils lijkwagen, hij vertint ketels, eetlepels en een paardenbit. Ook het fijne werk wordt gedaan: een speld aan een broche en de knip van een beursje worden gesoldeerd. Reith

heeft ook verstand van naaimachines, dat heeft hij in Duitsland geleerd: hij verkoopt en repareert ze en heeft in zijn winkel voorraad van naalden, klosjes garen en flesjes naaimachineolie. Artikelen typisch voor deze tijd zijn behalve de al genoemde sponsendoos, griffelkoker en doofpot, ook de theestof met theeketel. Wie kent overigens nog het porseleinen walmklokje, de roetvanger boven de olielamp? Of de boterwarmer, een dubbelwandige metalen stolp die met warm water gevuld over de botervloot gezet kon worden. De dure roomboter moest in die tijd dun uitgesmeerd worden. Dan de koperen glazenspuit als hulp bij het wassen van hoge vensterramen. Belangrijk en typisch werk in de zomermaanden was het maken

van blikken inmaakbusjes, de voorloper van de huidige conservenblikjes. Reith maakte ze met de hand, bus en deksel, en komt bij de klant aan huis om ze daar na vulling dicht te solderen".⁵

Dit alles leverde voldoende werk op voor twee man. De 'baas' rekende achttien cent per uur voor zichzelf en voor zijn broer, de 'knecht', twaalf cent per uur. Rekening houdend met een normale werkdag van 12 uur en een zesdaagse werkweek leidde dat voor de baas tot een weekloon van 13 gulden en voor de knecht f8,60.

Huwelijk en verhuizing

In 1887 vroeg Bernhard Reith de dochter van smid Meulemeester uit de Kaatsbaan, Christina, ten huwelijk (zie afbeelding 3). Ze betrokken het huis op de Kaatsbaan nr. 14 dat naast de smederij op nr. 13 lag en eigendom was van zijn schoonvader.⁶ In aansluiting op de Langegracht begon toen ook de Kaatsbaan zich te ontwikkelen als winkelstraat. Het pand nr. 14 werd verbouwd tot winkel-woonhuis. Er kwam beneden een grote winkelruimte en de pui werd vernieuwd. Het nieuwe grote etalage-raam en de winkeldeur met glas maakten het tot een voor die tijd zeer moderne winkel. De bestaande werkplaats achter het huis werd flink uitgebreid. De grotere winkel maakte uitbreiding van het assortiment mogelijk: de ijzerwarenafdeling werd groter en ook het aantal fabrieksproducten nam toe. Dit ging ten koste van het zelf gemaakte huishoudgerei, maar daar stond tegenover dat het loodgieterswerk, vooral dakbedekkingen e.d., juist toenam. Het vele werk, broer Gerard was inmiddels vertrokken, werd niet door Bernhard alleen gedaan. Vier namen komen uit de herinnering naar voren als in die tijd (op enig moment) werkzaam in het bedrijf: Gerrit Lorijn, Joh. Strengers, Gerard de Groot en Piet Lith. Deze laatste zou vele jaren blijven en zich ontwikkelen tot 'meesterknecht'. Het werk in de winkel kwam voor een groot deel voor rekening van Christina Reith. Uit deze jaren zijn nauwelijks administratieve stukken bewaard gebleven, slechts twee rekeningen, die echter wel interessante dingen laten zien (zie afbeeldingen 4 en 5). Allereerst blijkt dat nog steeds volgens oude gewoonte jaarrekeningen werden gestuurd en dat de klanten vervolgens vaak maanden de tijd namen om de rekening

te voldoen. Het drukwerk laat ook een nieuwe ontwikkeling zien: op de rekening van 1902 staat 'reclame'. Het aarzelende begin van een nieuw fenomeen: schriftelijke reclame wijdverspreid i.p.v. mond-tot-mond reclame. En de reclame op de rekening laat een nieuwe maatschappelijke ontwikkeling zien: de opkomst van elektriciteit. Nog een andere publieke voorziening zorgde voor uitbreiding van de werkzaamheden: de gasfabriek in Maarssen kon nu lichtgas leveren en bovendien werd het gasgloeikousje uitgevonden. Dat leidde er toe dat Reith zich bezig ging houden met het aanleggen van gasleidingen in particuliere woningen. Op één gebied veranderde er nog weinig, Maarssen kreeg pas in 1911 een waterleiding, en de aanleg van welpompen, zeker bij afgelegen woningen, bleef dan ook onderdeel van de werkzaamheden. Ook de fiets kwam in opkomst: verhuur, verkoop en zelfs eigenbouw werden onderdeel van de activiteiten.

Winkel en werkplaats van Bernhard Reith begonnen, na bijna vijftien jaar, weer uit hun jasje te groeien. Uitbreidingsmogelijkheden waren er op deze plaats niet meer. Ook het groeiende gezin, er waren inmiddels vijf kinderen, was een factor die meetelde. Genoeg redenen om te zoeken naar een andere plek voor de vestiging van het bedrijf.

Noten

1. Dit archief bestaat uit vijf multomappen handgeschreven tekst met illustratiemateriaal en een ordner met reclame-materiaal. Het archief is nu in bezit van A.M. Reith.
2. B.A. Reith, De geschiedenis van de winkel, map 1884-1945, Maarssen, 1982, p.2
3. B.A. Reith, 1982, p.9-10
4. B.A. Reith, 1982, p.11-14
5. B.A. Reith, 1982, p.14-15
6. Deze nummering is nog uit de Nieuw-Maarsseveense tijd vóór 1 januari 1949. De nummering begon toen bij de kruising met de Diependaalsedijk en ging richting brug. Nu begint de nummering bij de brug, links oneven en rechts even. Nr. 14 is nu nr. 24 en nr. 13 is nu 26.

De bouw van Maarssenbroek Deel 8

Door: Arie de Zwart

Groengordel

In 1974 was er al geruime tijd een werkgroep Maarssebroeksedijk, bestaande uit bewoners van de dijk en later ook van de nieuwbouw Maarssenbroek, met als doelstelling genoemde dijk en zijn boerderijen te behouden en te laten functioneren als recreatiegebied en als groengordel tussen de wijk en het industriegebied de Westkanaaldijk.

Daar was de werkgroep al maanden druk mee. Als resultaat van de inspanningen ontdekten zij dat op de plaats van deze boerderijen (groengordel) een aantal kantoorgebouwen, tot 40 meter hoog, was gepland. Deze betonnen bestemming zou vastgelegd zijn in het contract dat B en W van Maarssen met de bouwer van de wijk, C.S.O., had gesloten.

Herhaaldelijk was getracht inzage in dit contract te krijgen, zodat het voor de werkgroep mogelijk werd om in samenspraak met de bewoners naar mogelijkheden en alternatieven te zoeken, die zouden kunnen resulteren in het behoud van de boerderijen.

Dat was tot half november 1974 niet gelukt en leidde op 18 november tot een open brief aan B en W en de gemeenteraadsleden van Maarssen. Hierin stond onder meer: "Wij verzoeken u bij uw standpuntbepaling rekening te houden met de gewijzigde opvattingen over natuur en landschap en met de opmerking van de hoofdingenieur-directeur van Staatsbosbeheer, directie Noord-Holland en Utrecht, die de groenvoorziening van Maarssenbroek, voor wat de integratie in het landschap betreft, onvoldoende achtte". Graag wilde

Boomstede in aanbouw (1973-1974) en de ingang van Bloemstede

de werkgroep middels deze open brief in gesprek komen met het College van B en W. Deze poging heeft, gezien de realisering van de bouw aan de Maarssenbroeksedijk, geen gevolg gehad. Volgens 'Wegwijs in Maarssenbroek' van mei 1974, uitgegeven door de gemeente, gold toen nog het volgende: "Maarssenbroek een stad in een park: Een leven van rust en landelijkheid".

Woningbouw Boomstede

Ondertussen vorderde niet alleen in Bloemstede de woningbouw maar ook in Boomstede. Op afbeelding 1 uit september 1974 zijn de huizen volop in aanbouw en de eerste kwamen al gereed in december van dat jaar. Het zeer hoge bouwtempo leidde er toe dat eind 1974 in beide wijken samen al zo'n 600 huizen gebouwd waren.

Wegdekverwarming

In augustus 1974 werd in de voetgangers- en fiets-tunnel als proef wegdekverwarming aangebracht. Vooral in Maarssenbroek, waar een volledige scheiding was gepland tussen het gemotoriseerde verkeer enerzijds en het voetgangers- en wielrijdersverkeer anderzijds, werd het van groot belang geacht dat de tunnels en viaducten, als belangrijke schakels tussen

de verschillende woonbuurten, te allen tijde be-gaanbaar zouden zijn. De verwachting was dat deze vorm van verwarming ertoe zou bijdragen aan deze eis te voldoen. Op grond van ervaringen van deze gladheidsbestrijding, waarbij ook het kostenaspect betrokken werd, moest antwoord gegeven worden op de vraag of dit systeem ook op andere plaatsen in Maarssenbroek gebruikt zou worden.

*"Maarssenbroek een stad :
in een park: Een leven van
rust en landelijkheid" :*

Voorzieningen

In oktober 1974 ging met name voor de bewoners van Bloemstede een sterk gekoesterde wens in vervulling. Centra-kruidenier Van Asselt stelde zijn supermarkt open voor het publiek. In diezelfde tijd werd ook een kantoor van de Rabobank geopend. Beide bedrijven waren slechts tijdelijk in Bloemstede gevestigd; als het buurtwinkelcentrum in Boomstede gereed kwam, zou de verhuizing daarheen plaatsvinden.

Sportzaal

Half september 1974 werd door wethouder Broeke de eerste paal geslagen voor een sporthal in Bloemstede die overdag bedoeld was voor het gymnastiekonderwijs van de drie basisscholen van Bloemstede en 's avonds voor de beoefening van allerlei binnensporten. De ruime kantine was mede bedoeld voor allerlei sociale en culturele activiteiten. Het gehele complex werd in het najaar van 1975 in gebruik genomen.

Nawoord

Dit najaar is het 40-jarig bestaan gevierd van het moderne Maarssenbroek. Een actieve commissie heeft een indrukwekkend programma samengesteld van tal van gevarieerde gebeurtenissen en bezigheden, waaronder een grote fototentoonstelling. Ook de Historische Kring Maarssen heeft twee filmavonden helpen organiseren. Een bijzonder compliment is daarvoor op zijn plaats.

Als beginpunt voor deze 40 jaar is gekozen voor de in gebruikname van de eerste woningen in januari 1974 in Bloemstede. Voor de historische volledigheid is het goed te vermelden dat in het verleden is gekozen voor het slaan van de eerste heipaal,

op 27 april 1973 door gedeputeerde Van der Sluis, als beginpunt. Zo lezen we in een overzicht van de gemeente Maarssen 'Maarssenbroek in data' dat het 10-jarig bestaan van Maarssenbroek gevierd is op 27 april 1983.

Tot slot nog volledigheidshalve de volgende aanvulling: In 1963 kocht de gemeente het eerste grote perceel in Maarssenbroek om het te zijner tijd voor woningbouw te bestemmen. ●

Bronnen

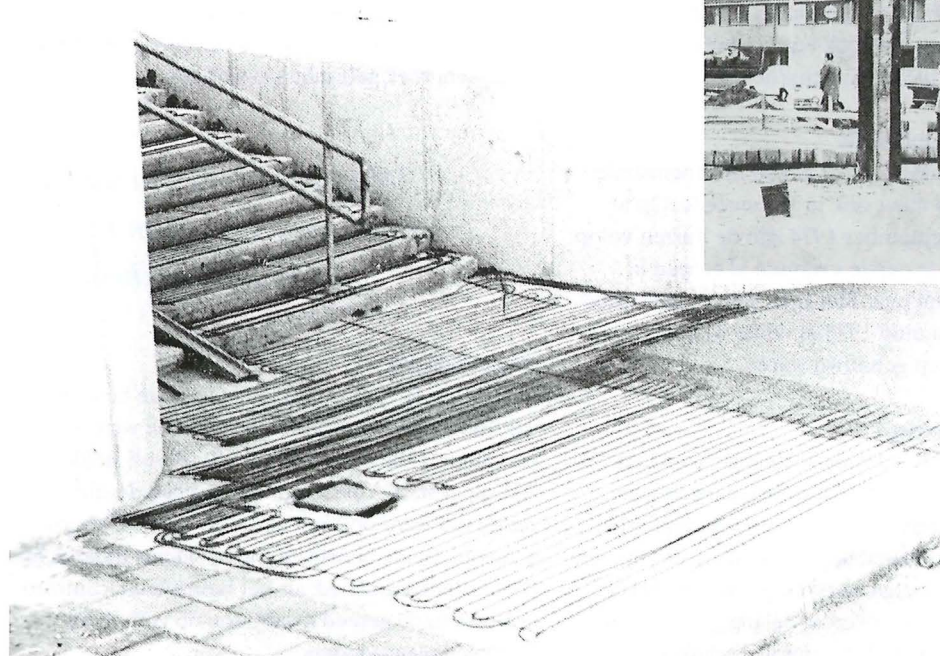
De wijkkrant Bloem- en Boomstede, november 1974.

Kijk op Maarssen, 4e jaargang nr. 3 en 4.

Afbeeldingen

De kleurenfoto is van Hans van Bemmelen

De overige foto's zijn van Jan J. van Dijk

Rouwboarden in de Hervormde kerk van Maarssen

Deel 10

Rouwboard in de Hervormde kerk van Jan Elias Huydecoper

Jan Elias Huydecoper, afbeelding Iconografisch Bureau, 's-Gravenhage

Door: Rutger de Graaf

Dit bord is ter herinnering aan **Jan Elias Huydecoper**, geboren 8 januari 1735 te Amsterdam, overleden 17 februari 1808 te Amsterdam, zoon van Jan Huydecoper en Sophia Maria Agatha van der Meulen, weduwnaar van Anna Elisabeth van Schuylenburg, eerder weduwnaar van Isabella Agneta van Lockhorst.

De rouwkas heeft een eenvoudige geprofileerde zwarte lijst in de vorm van een aedicula van hybride orde met een segmentvormig (gebogen) fronton, de afmeting is 193 cm hoog en 139 cm breed.

Op het paneel zijn het wapen van de overledene en de kwartieren in zwart, grijs, wit, goud, blauw, rood en bruin geschilderd. Het hoofdwapen voorstellende het familiewapen van Huydecoper van Maarsseveen is voorzien van een helm, helmkleed, helmkroon en helmteken. Onder het wapen staat de tekst: OBIJT / XVII FEBR / MDCCCVIII. Aan weerszijden van het hoofdwapen zijn de

kwartieren aangegeven met aan de linkerzijde de opschriften van vaderszijde: 2. Huydecoper - 4. Hasselaer - 6. Coymans. Aan de rechterzijde staan de opschriften van moederszijde: 3. Van der Meulen - 5. Huydecoper - 7. Deutz - 9. Coymans. Van dit bord zijn de kosten bekend, zie daarvoor het overzicht van de begrafeniskosten aan het eind van dit artikel. Dit document wordt bewaard in het Huydecoper-archief van Het Utrechts Archief.

Hoofdwapen

1. **Jan Elias Huydecoper**, geboren 8 januari 1735 te Amsterdam, overleden 17 februari 1808 te Amsterdam, zoon van Jan Huydecoper en Sophia Maria Agatha van der Meulen, 1e huwelijk op 26 juli 1735 te Maarssen met Isabella Agneta van Lockhorst, 2e huwelijk op 24 april 1768 te Haarlem met Anna Elisabeth van Schuylenburg.

Kwartieren

2. **Huydecoper, Joan**, geboren 11 maart 1693, overleden 2 april 1752, bijgezet in de grafkelder in

de kerk te Maarssen, zoon van Jan Elias Huydecoper en Agatha Hasselaer, gehuwd 30 juni 1733 met 3. **Meulen, Sophia Maria Agatha van der**, geboren ca.1705 te Utrecht, overleden 25 januari 1793, dochter van Willem van der Meulen en Sophia Huydecoper.

4. **Hasselaer, Agatha**, geboren 17 juli 1670 te Amsterdam, overleden 10 maart 1741 te Amsterdam, dochter van Gerard Hasselaer en Agatha Hasselaer, gehuwd 3 juni 1692 met **Jan Elias Huydecoper**, geboren 13 april 1669 te Amsterdam, overleden 5 februari 1744 te Amsterdam, zoon van Joan Huydecoper en Sophia Coymans.

5. **Huydecoper, Sophia**, geboren 31 oktober 1662 te Amsterdam, overleden 8 oktober 1742 te Utrecht, dochter van Joan Huydecoper en Sophia Coymans, gehuwd 2 november 1701 te Amsterdam met **Willem van der Meulen**, geboren 16 juli 1658 te Utrecht, overleden 9 november 1739 te Utrecht, zoon van Willem van der Meulen en Constantia Deutz.

6. **Coymans, Sophia**, gedoopt 15 januari 1636 in de Nieuwe kerk te Amsterdam, overleden 22 februari 1714, dochter van Joan Coymans en Sophia Trip, gehuwd 12 maart 1656 met **Joan Huydecoper**, geboren 21 februari 1625, overleden 1 december 1704, zoon van Joan Huydecoper en Maria Coymans.

7. **Constantia Deutz**, geboren 5 november 1629 te Amsterdam, overleden 23 april 1670 te Utrecht, dochter van Johan Deutz en Elisabeth Coymans, gehuwd 6 februari 1655 te Utrecht met **Willem van der Meulen**, geboren 24 februari 1631 te Utrecht, overleden 25 augustus 1690 te Utrecht, zoon van Andries van der Meulen en Machteld Catharina van Santen.

8. **Hasselaer, Agatha**, gedoopt 15 oktober 1649, begraven 13 juli 1670 in de Nieuwe Zuiderkerk te Amsterdam, dochter van Gerard Hasselaer en Agatha Hasselaer, gehuwd 25 oktober 1667 te 's-Gravenhage met **Gerard Hasselaer**, geboren 25 juni 1644, gesneuveld 7 juni 1672, zoon van Pieter Hasselaer en Agnetha Schellinger.

9. **Coymans, Elisabeth**, geboren 30 januari 1595 te Amsterdam, overleden 22 februari 1653 te Amsterdam, dochter van Balthasar Coymans en Isabeau de Pickere, gehuwd 14 oktober 1614 te Amsterdam met **Johan Deutz**, geboren 24 decem-

ber 1581 te Keulen, overleden 9 september 1638 te Amsterdam, zoon van Johan Deutz en Agnes Schoeff.

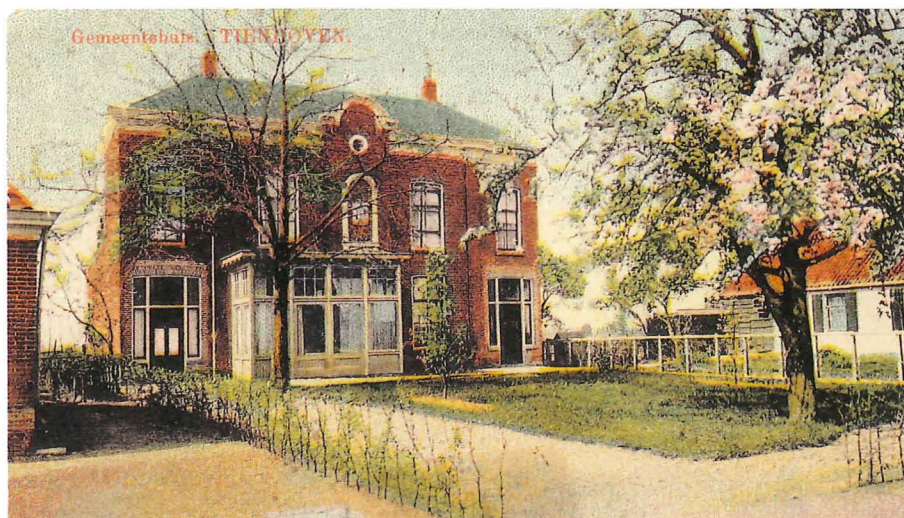
De vetgedrukte en onderstreepte namen worden op het bord vermeld met hun familiewapen.

Persoonlijk

Jan Elias Huydecoper, heer van Maarsseveen en Neerdijk, ambachtsheer van Urk en Emmeloord (Schokland), studeerde rechten te Utrecht. In 1760 werd hij lid van de Amsterdamse vroedschap en in 1785, 1788, 1791 en 1794 was hij burgemeester. In 1768 hoofd-participant van de VOC, raad in de Admiraliteit van Amsterdam in 1789 en 1790 en directeur van de Sociëteit van Suriname van 1793-1795. Hij woonde onder andere in Amsterdam op Keizersgracht 177 in de 'Coymanshuizen'. ●

Uijtgate van Begravenis Kosten bij het overlijden van den Heer Mr. J.E. Huydecoper van Maarsseveen

Met te huijs brengen van de kist	f	3.00	- van het Aalmoesnier Huijs	f	10.--
Brengen van de roef	f	--	- van het Kerkregt	f	5.--
Brengen van de baar en roef			- premissiebillet om		
te Maarssen	f	3.00	te begraven	f	1.4
2 knechts en 1 meid			- declaratoor van aangeving	f	.8
voor ontkleeden	f	27.00	Wendelaar rekening van		
2 mijden, 5 nagte			Mantels, Rouwkleding en		
waaken a f 1.10	f	7.10	handschoenen	f	<u>46.18</u> f 65.--
Aan de keukenmeid			Nijhof en Maaskamp,		
tot Present	f	<u>3.00</u> f 37.10	voor de Doodkist met de tinne		
			plaat en daarop gegraveerde letters		
				f	<u>80.13</u>
6 Aansprekers à f 18.-	f	108.00		f	736.6.4
12 Dragers in Amsterdam	f	126.00			
14 Dragers te Maarssen	f	147.00	Aan Bom Boekverkoper	f	21.8
Knegt aan het sterfhuis	f	10.16			
Koetsier die de koets			Hebert, schilder, schilderen van		
rijdt met de Heeren	f	10.10	twee Wapenborden ieder met		
De knegt van Huydecoper,			8 Quartieren	f	84.5
wegens aanzegging en			Wilgenburg, schilder, voor		
met de toegang	f	<u>10.10</u> f 30.36	zijne schuuren en gronden van		
			twee voornoemde wapenborden	f	8.9
De schipper van het Jagt			V. Hulst Mr. Timmerman maat:		
tot transport van het lijk	f	27.20	loon verschot en gehangen de		
Foij van hem en knechts	f	<u>9.00</u> f 36.2	twee voornoemde wapenborden	f	<u>121.6.14</u>
				f	971.15.2
De koster te Maarssen	f	14.00			
Zijn reekening	f	28.19	De posten f 84.5, f 8.9 en f 121.6.14 betreffen		
De doodgraver	f	<u>5.--</u> f 47.19	de kosten van het rouwbord van Jan Elias		
			Huydecoper.		
Loop ceelen	f	3.3			
Een draagplaats over					
gegeven aan de struijk-					
maaker en wasvrouw	f	10.10			
Een draagplaats gegeven					
aan de knegt van de					
Heer van Schuijlenburch					
voor het aanleggen in					
s'Hage	f	<u>10.10</u> f 21.00			
Reekening van de Metselaar					
te Maarssen	f	6.15.12			
Brieve koste	f	19.13.8			
Briefje van de					
Hoofdofficier	f	1.10			

*Het gemeentehuis
van Tienhoven*

.....
Door: Arie de Zwart

Op 1 juli 1957 werd Tienhoven samengevoegd met Maarssen. Vrijdag 29 maart daaraan voorafgaand kwam de gemeenteraad van Tienhoven, onder presidium van burgemeester Jhr. J. Huydecoper van Maarsseveen, in één van haar laatste vergaderingen bijeen.

In het gemeentehuis bevonden zich enkele kasten die eertijds aan de plaatselijke gemeenschap geschonken waren door de dames Willink van kasteel Guntersteijn in Breukelen. Deze kasten, aldus de voorzitter, behoren in Tienhoven te blijven, daarom hebben B en W gemeend deze kasten, waarop o.a. het wapen van Tienhoven is afgebeeld, te schenken aan de kerkvoogdij van de Nederlandse Hervormde Gemeente. Geen der gemeenteraadsleden had hiertegen bezwaar.

Het besluit van 10 december 1956 dat de aankoop betrof door de diaconie van de NH-Kerk van een stuk grond voor de bouw van een kleuterschool en woningen, was inmiddels goedgekeurd. Dit besluit vermeldde als grootte van het terrein 1872 m² en de daarop gebaseerde koopsom van f 7.500,-. Later bleek echter dat de kadastrale oppervlakte niet 1872 m² was, maar 1995 m² en daarmee in overeenstemming werd de prijs bepaald op f 8.000,-. Op dit punt werd het besluit van 10 december 1956 gewij-

zigd. Voorts werd besloten om op de aangekochte grond twee arbeiderswoningen te bouwen, onder voorbehoud van steunverlening door de rijksoverheid.

Bij de rondvraag vroeg de heer De Graaf of de woning aan de Laan van Niftarlake, die eigendom van de gemeente was, enigszins opgeknapt kon worden. De heer Van de Wilt ging hierop door en vroeg of deze woningen, want het waren er twee, niet grondig gerestaureerd konden worden, zodat dit weer behoorlijke woonhuizen werden. De voorzitter meende dat deze woningen in een dusdanige toestand verkeerden dat ze eerder onbewoonbaar verklaard dienden te worden dan opgeknapt te worden. De heer Huydecoper zei voorts dat er meerdere woningen in Tienhoven voor onbewoonbaarverklaring in aanmerking kwamen.

De heer Te Water klaagde er over dat de Laan van Niftarlake ernstige verzakkingen vertoonde en vroeg of dit niet verholpen kon worden. De voorzitter zei dat de opdracht reeds gegeven was maar de straatklinkers lieten nog op zich wachten.

Dit waren wat korte beschrijvingen van gemeentelijke situaties kort voor de opheffing van Tienhoven als zelfstandige gemeente. Hiervoor is gebruik gemaakt van een verslag van de gemeenteraadsvergadering in 'De Magneet' van 5 april 1957. ●

Een 'Kroon' voor Wolff

Door: Arie de Zwart

In aflevering 2 van deze 41e jaargang werd al geschreven over de heer C.E. Wolff als politicus en directeur van de 'Electrotechnische Fabriek Maarssen'. Uit het schenken van een mooie kroonluchter aan de heer Wolff bleek de dankbaarheid van de bevolking jegens hem.

Nu volgen een afbeelding van de bijzondere 'Kroon'¹ wat gegevens over de heer Wolff en zijn levenseinde. We maken voor deze informatie gebruik van diverse citaten uit een artikel in 'De Magneet'² van 12 mei 1939.

"In den ouderdom van 72 jaar is Donderdagmiddag 4 Mei alhier na een ziekte van enkele maanden overleden de heer Carel Eduard Wolff oud-raadslid en oud-wethouder dezer gemeente, oud-bestuurslid van de afdeling Utrecht van de vereeniging van Nederlandsche gemeenten, oud-bestuurslid van verschillende vereenigingen enz. De heer Wolff was verder ridder in de orde van Oranje Nassau". (...)

"In September 1899 werd hij tot raadslid gekozen en in September 1915 tot wethouder benoemd; zijn mandaat werd telkens vernieuwd.

Door ziekte gedwongen moest de heer Wolff begin Januari van dit jaar zijn ambten, welke hem zoo lief waren, speciaal dat van locoburgemeester neer-

dag 9 Mei op de Algemeene Begraafplaats de ter aardebestelling plaats van het stoffelijk overschot van den heer C.E. Wolff, (...)".

"Onder zeer talrijke aanwezigen merkten wij o.m. op de wethouders van Maarssen, de heeren J. Nagel, C.E. van Voorst van Beest; de oud-wethouders H. Pars en B.J. Lensinck; de wethouders van Maarsseveen G. Th. Maureau en W. Kuijvenhoven; de gemeentesecretaris H.J. Stevenhagen; Notaris H.P. Vader; Dr. A.M. Hartog, arts te Maarssen; vrijwel alle raadsleden; het personeel der gemeente-secretarie; de gemeentearchitect.

Voorts het voltallige bestuur van de Vrijwillige Brandweer, het hoofd der openb. School, K. Wolhuis; E. Zindel namens "Volksonderwijs";³ de heeren G. Groeneveld en J. Gerhard namens "Electro Centrum", waarvan de overledene 15 jaar president-commissaris is geweest; E. Schneider, namens de accumulatorenfabriek "Varta"; Ir. W. Land namens N.V. Plaatwerkerij en Verzinkerij; de directeur van het Gasbedrijf D. Faber; het hoofd der Chr. School G. Eskes; het hoofd der openb. U.L.O. school G.J. Busman; Th. J. Lammerding oud-gemeenteontvanger en vele andere belangstellenden". "Wethouder C.W.E. van Voorst van Beest trad

: *De fraaie kroonluchter, lichtverspreider, symboliseerde*
: *het bijzondere werk van de ontvanger van dit cadeau.*

leggen. Toen wij nu 2 jaar geleden bij den 70sten verjaardag van de heer Wolff in ons blad wilden memoreeren het vele werk door de thans ontslapene in het belang van de gemeente verricht, heeft de heer Wolff dat pertinent geweigerd. Er mocht niets in de courant komen". (...)

"Met den heer Wolff gaat een geacht ingezetene heen, een goed burger, iemand, die genoemd kan worden bij hen wien onze gemeente dank verschuldigd is".

"Onder zeer groote belangstelling had Dinsdagmid-

als eerste spreker naar voren. Hij schetste den overledene als iemand, die zich vele jaren in dienst gesteld heeft van anderen, van de gemeente; eerst als raadslid, later als wethouder. Bijna 40 jaar is de ontslapene in officiële dienst geweest".

"Dank namens de gemeente, die hem zooveel verschuldigd is. Hij werkte niet alleen in zijn levensdag, doch ook in zijn levensavond; en hij gaf het werk niet eerder over aan anderen, dan toen het hem onmogelijk werd.

Veel zal ons hem in herinnering houden zoo in het gemeentehuis de lichtkroon, die hem bij zijn

25-jarig raadslidmaatschap geschonken werd. In het nieuwe brandweergebouw ⁴ wijst de eerste steenlegging op den arbeid, door hem verricht. Ook deze begraafplaats is mede de vrucht van zijn werk. Doch naast deze levenloze gedenksteden, bezitten zij levende gedenksteden, die hij met woord en daad heeft bijgestaan, vooral ook in de oorlogsjaren. ⁵

Zijn arbeid willen wij hooglijk eeren en in dankbare herinnering houden (...)"

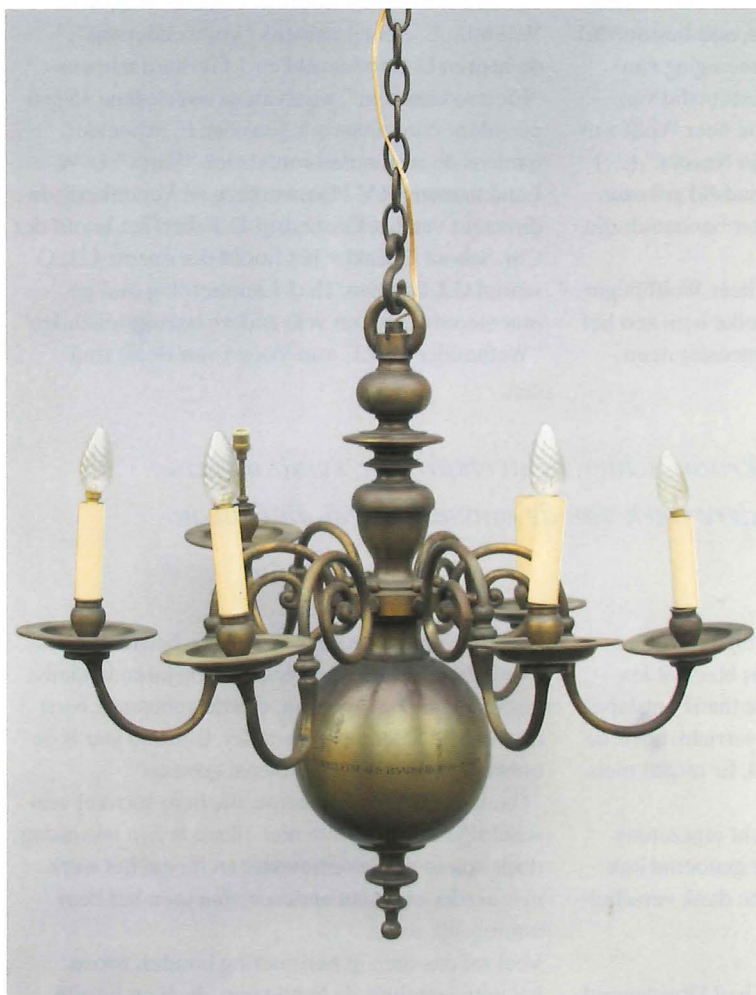
De zoon, de heer H.C. Wolff, bedankte voor de zeer grote belangstelling tijdens de ziekte en het overlijden van zijn vader.

Boven deze bijdrage staat "Een 'Kroon' voor Wolff".

Het geschenk, de fraaie kroonluchter, lichtverspreider, symboliseerde het bijzondere werk van de ontvanger van dit cadeau, voor persoon en gemeenschap. ●

Noten

1. De kroonluchter is ruim 75 jaar oud en bevindt zich in het depot van het Vechtstreekmuseum.
2. Weekblad voor nieuws en advertentie voor Maarssen, Tienhoven en omgeving.
3. Vereniging die het openbare onderwijs steunde.
4. Bij de Gaslaan.
5. Bedoeld is de Eerste Wereldoorlog (1914-1918). De heer Wolff zorgde voor de gaarkeuken in zijn bedrijf aan de Zandweg.

"Aangeboden aan C.E. Wolff ter gelegenheid van zijn zilveren jubileum als raadslid 1899 - 5 sept. 1924".

Foto: Bert de Ruiter

Eind 1954 groot verlies voor 'West Hill'

Door: Arie de Zwart

West Hill Kinderkapel

Mevrouw J.L.M.J. van Voorst van Beest is dezer dagen 60 jaar geleden op 74-jarige leeftijd in Maarssen overleden. Marie van Voorst van Beest, voluit Johanna Louise Maria Juliana genaamd, werd geboren op 20 april 1879 te Montfoort en woonde vanaf juli 1881 in haar jeugd en als jong volwassene op Huize Herteveld aan de Straatweg. Deze bijzondere vrouw werd in Maarssen gerespecteerd en zij genoot landelijke bekendheid. Zij was degene die in november 1912 een nieuw zondagsschoolsysteem, het 'West Hill-werk', in Nederland introduceerde. Zij had dit tijdens een verblijf in Engeland eerder dat jaar leren kennen op het West Hill-college in Selly Oak. Het was toen voor ons land een geheel nieuwe onderwijsvorm waarbij zoveel mogelijk rekening werd gehouden met uitgangspunten van de ontwikkelingspsychologie. Om dit systeem goed te kunnen invoeren,

liet zij in 1913 in de overtuin van haar woning aan de Parkweg de West Hill kinderkapel bouwen. Dat werd het levende centrum van waaruit het werk zich in heel Nederland voortplantte.

In het voorjaar van 1954 werd zij wegens haar verdienste benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Tot kort voor haar overlijden bleef zij betrokken bij 'West Hill'. Op maandagmiddag 29 november 1954 eindigde haar leven. Vrijdag 3 december werd een rouwdienst gehouden in de Kinderkapel, die geleid werd door ds. P.A. Belger

: Zij was degene die een nieuw zondagsschoolsysteem, het 'West Hill-werk', in Nederland introduceerde.

MET MOEDER ZINGEN

VIJFTIG LIEDEREN VOOR DE HUISKAMER

NAAR HET ENGELSCH BEWERKT DOOR

VALERIE WITTE EECHOUT EN ANDEREN

VERZAMELD DOOR

MARIE v. VOORST v. BEEST

Illustraties van MIA v. OOSTVEEN

□□□□

UITGEGEVEN BIJ DE N.V. KONINKLIJKE DRUKKERIJ FLORALIA TE ASSEN

2

Valerie Witte Eechout, wonende op de Binnenweg in Maarssen, was een vriendin van Marie van Voort van Beest. De bundel uit 1926 bevat 50, voor die tijd moderne, geestelijke kinderliedjes met muziek en alle voorzien van een afbeelding

uit Den Haag. Daarna vond de teraardebestelling plaats op de Nederlandse Hervormde begraafplaats. Onder de aanwezigen bevonden zich o.a. burgemeester De Ruiter en oud-burgemeester de heer Van Haselen.

Nawoord

West Hill Nederland was heel actief, naast lezingen, vergaderingen en andere bijeenkomsten verscheen een flink aantal publicaties. Van deze uitgaven volgt een opsomming van hetgeen tot en met 1926 verschenen is:

- * West Hill-bundel 1 (120 liederen voor kinderen van 6-8 jaar)
- * West Hill-bundel 2 (150 liederen voor oudere kinderen)
Beide bundels zijn bewerkt door Valerie Witte Eechout
- * Versroosters voor Zondagsscholen
- * In de reeks West Hill-Bibliotheek verschenen 6 verhalenbundels
- * Er werd een maandblad uitgegeven: Jeugd en Godsdienst
Er verschenen negen series met Bijbelplaten, in verschillende formaten en thema's
- * En tenslotte "Met moeder zingen". Dit is de titel van een zangbundel waaraan Marie van Voorst van Beest ook meegewerkt heeft.
Linksboven een afbeelding van de voorkant.

Uitgebreide gegevens over mevrouw Marie van Voorst van Beest en West Hill zijn onder meer te vinden bij:

E. ter Beek: West Hill leven en werk van Marie van Voorst van Beest, 1975.

W.C. van Hoorn: West Hill Kinderkapel, in periodiek HKM jaargang 2, nr. 4.

F.R. Bloemink: Marie van Voorst van Beest (1879-1954) uit "Utrechtse biografieën De Vechtstreek". ●

Uit de oude schoendoos Deel 60

.....
Door: Hans Sagel

Een rode beuk van meer dan honderd jaar

Deze zomer ontving ik van A.R.A. Croiset van Uchelen een brief met enkele kopieën van prentbriefkaarten. Het betreft o.a. deze mooie afbeelding (ca. 1915) van de 'VILLA JACOBA' aan de Parkweg 39, waaraan toevalligerwijze door Jan J. van Dijk, in het vorige nummer van dit periodiek, ook aandacht werd besteed in zijn artikel over de komst van de Termeerbrug over de Vecht (zie afbeelding 1). In zijn brief schrijft Croiset van Uchelen mij ondermeer: "Heel wat keren heb ik aan vrienden en kennissen, wanneer we over de Termeerbrug van de Parkweg naar de Huis ten Boschstraat reden, verteld dat ik vroeger vanuit mijn slaapkamerraam op de tweede verdieping van 'Villa Jacoba' recht in die grote beuk keek.

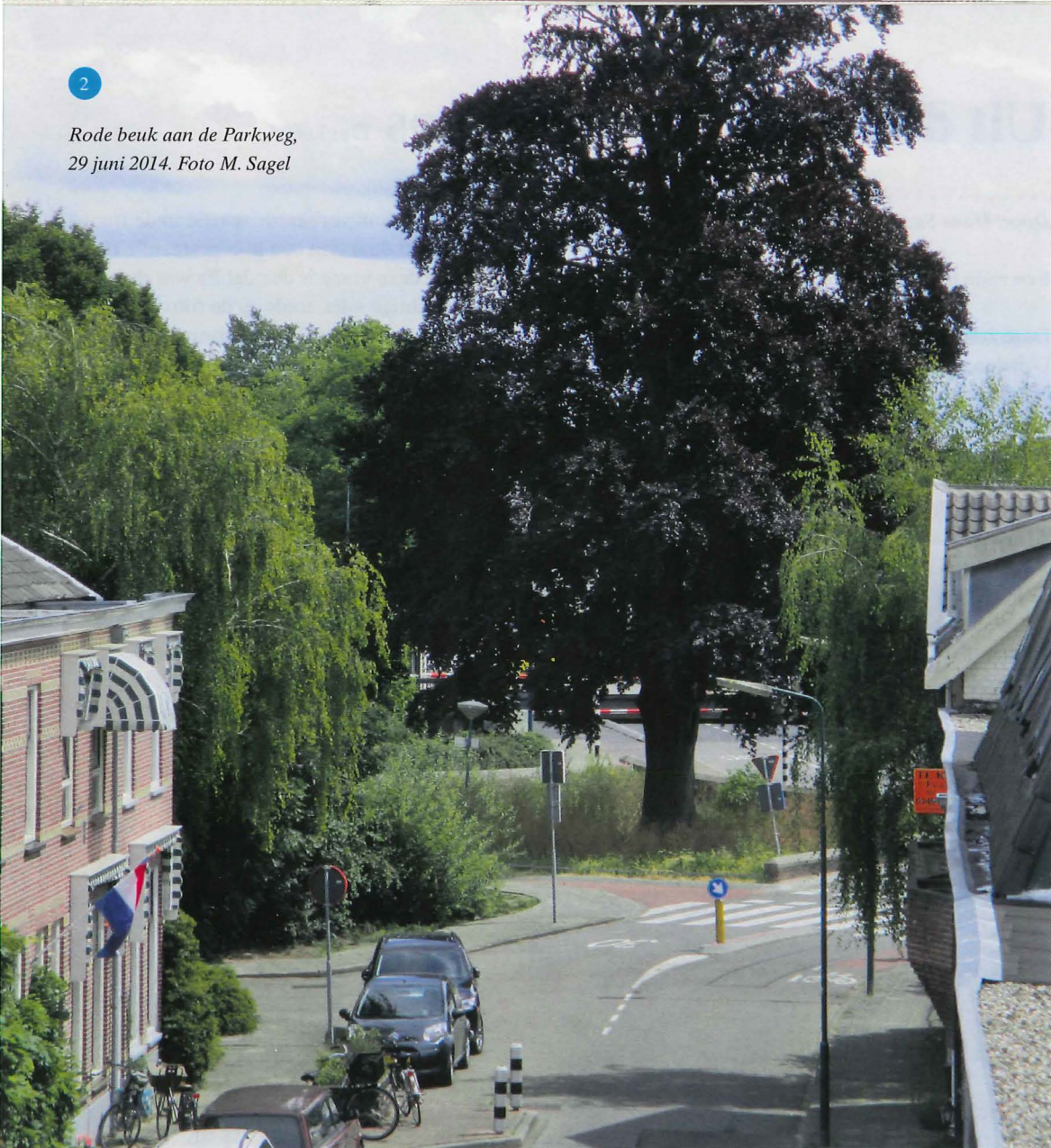
En steevast was hun verbaasde reactie in de trant van: "Hé! Heeft daar dan een huis gestaan"? Het antwoord op deze vraag is dus: Ja! Er was daar tot 1971 een prachtige villa, zoals op de foto is te zien, met rondom een fraaie tuin. De bovengenoemde rode beuk in de voortuin is sindsdien als door een wonder nog steeds overeind gebleven. Over het huis meldt de schrijver mij vervolgens: "Zelf heb ik in de 'Villa Jacoba' gewoond van augustus 1948 tot medio september 1953. In '48 was er in Maarssen een tekort aan ruime huurwoningen 'op stand'. De nieuw benoemde burgemeester H.J. de Ruiter en de nieuw benoemde schoolarts (mijn vader G.Z.A. CvU) kregen de 'Villa Jacoba' als huurhuis toegewezen door de Gemeente Maarssen. De huur werd voldaan aan de ACF in de persoon van directeur Ir. J. Homan van der Heide (die eerder in het huis woonde). Na een jaar werd het burgemeestersgezin als nieuwe ambtswoning

Villa Jacoba, Parkweg 39, Maarssen, ca.1915.

Foto van prentbriefkaart, archief HKM

*Rode beuk aan de Parkweg,
29 juni 2014. Foto M. Sagel*

'Leeuw en toegewezen. In hun plaats kwamen mijn grootmoeder van moederszijde en een oude tante bij ons inwonen. In september '53 vertrokken wij naar 'Hazenburg', Binnenweg 60, dat we huurden van mevrouw van Rossum-Waterman. De 'Villa Jacoba' werd na ons bewoond door de familie Dikkerboom, die het huis, zoals Jan Dikkerboom me vertelde, nog in 1953 van de Kininefabriek kocht. In 1970/71 verkocht op zijn

beurt Ernst Dikkerboom het aan de Gemeente Maarssen die ter plekke de nieuwe brug over de Vecht wilde bouwen. Mij is het indertijd, toen de 'Villa Jacoba' werd gesloopt, opgevallen dat er nauwelijks aandacht werd besteed aan het verdwijnen van zo'n mooi huis. Mogelijk komt dat doordat velen in Maarssen, door de grote toename van het verkeersaanbod, toch wel een beetje blij waren met de komst van de 'Termeer-

brug'. Heel anders was dat met de rode beuk. Zo herinner ik mij krantenkoppen zoals: DE BOOM VAN DIKKERBOOM MOET BLIJVEN! Het gevolg was dat het tracé van de weg zelfs enigszins werd aangepast om hem te kunnen sparen. Waarschijnlijk is toen ook het verhaal de wereld ingekomen dat de boom een laatste overblijfsel zou zijn van de tuin van het 'Huis Ter Meer'. Dat is echter onwaarschijnlijk omdat uit meerdere bronnen duidelijk is geworden dat bij het amoveren van deze buitenplaats (begin 1900) in een keer alle bomen zijn gerooid. Vanuit het bestuur van de Historische Kring Maarssen heeft wijlen Dick Dekker over de beuk ook nog navraag gedaan bij de toen al oude heer Wim Scholten van de gelijknamige kwekerij aan de Zandweg. Die, geboren en getogen in Maarssen, geloofde er niets van dat de beuk bij het huis Ter Meer in de tuin had gestaan en zei zelfs dat dat naar zijn idee onzin was. Volgens hem was de boom, mogelijk wel als een al wat groter exemplaar, bij de bouw van de 'Villa Jacoba' geplant. Een paar jaar geleden werd door de gemeente aangekondigd dat de boom in erg slechte staat zou zijn en hij daarom mogelijk gekapt zou moeten worden.

: *Waarschijnlijk is toen ook het verhaal de wereld*
: *ingekomen dat de boom een laatste overblijfsel zou*
: *zijn van de tuin van het 'Huis Ter Meer'.*

Opnieuw werd hiertegen door menigeen bezwaar gemaakt. Hoewel het goed zichtbaar is dat je, door rot in de stam, op ongeveer drie meter boven het maaiveld dwars door de boom heen kunt kijken en dat met ingenieuze apparatuur door boomexperts werd geconstateerd dat de sapstromen in de boom niet optimaal zijn, werd toen gelukkig toch besloten de rode beuk voorlopig nog te sparen. Sindsdien is hij alweer een aantal jaren in het voorjaar prachtig uitgelopen en kon hij recent door mijn dochter, vanaf haar balkon aan de Parkweg, in zijn volle glorie (zie afbeelding 2) gefotografeerd worden. Hopelijk blijft deze monumentale, nu ruim honderd jaar oude boom, nog heel wat jaren Maarssen verfraaien.

Een telefoontje uit Bilthoven

Begin juli werd ik verrast door een telefoontje van de 91-jarige mevrouw J.J.M. Hogenhout uit Bilthoven. Zij, geboren in 1923, was de eerste en enige persoon die reageerde op de schoolfoto in aflevering 58 van deze rubriek. Mevrouw, om precies te zijn Jenny Johanna Margaretha Hogenhout, nog zeer helder van geest en met een jeugdige stem, vertelde mij dat zij (nr. 19) op deze schoolfoto staat. Het betreft, vertelde ze, de zesde klas van de School met den Bijbel aan de Gaslaan in 1936. Ze zit dan (11 of 12 jaar oud) naast de, in het stukje wel genoemde, Ida Heinen (nr. 16) in de klas van het hoofd der school de heer Eskes. Verder herkende mevrouw ook nog Tinie Weiland (nr. 8) en Gerrie Vermaak (nr. 12) en twee broers De Jong, die voor de meester zitten. Een van hen had waarschijnlijk de voornaam Henk en (over een goed geheugen gesproken) hun vader werkte als commies bij de Belastingdienst. Des te meer waardering kreeg ik voor zo'n aardige, opgewekte reactie toen ik nog wat meer hoorde over het beslist niet altijd gemakkelijk verlopen leven van Jenny Hogenhout. Zo overleed, toen ze in deze klas op de lagere school zat, haar vader. Op 5 mei

1945, Bevrijdingsdag, was haar verloofde Wim van der Kooij, met wie zij samen in het verzet zat, een van de verzetsstrijders die op de valreep in Maarssen nog sneuvelde. Haar hele leven bleef ze hierna ongehuwd en werkte tot aan haar pensionering bij de Belastingdienst in Utrecht en het Ministerie van Financiën in Den Haag.

Hebt u op- of aanmerkingen naar aanleiding van deze rubriek of misschien zelf een voor publicatie geschikte foto, dan wordt u vriendelijk verzocht dit schriftelijk of telefonisch door te geven aan: J.H. Sagel, Van Lingelaan 85, 3602 PB Maarssen, tel: 561457, e-mail: J.H.Sagel@kpnplanet.nl ●

het oude regthuys
eetcafé • feestcafé • catering
laan van niftarlake 101 • 3612bp • tienhoven
telefoon 0346 - 28 13 82 • website hetolderegthuys.nl

TOPKLASSE

SIERO SCHILDERS
Nassastraat 71 Maarssen Tel. 562310

PYGMALION BEELDENDE KUNST

Galerie & Kunsthandel

Schilderkunst, grafiek, beeldhouwkunst 1850-1950

Schilders o.a. Nic.Bastert, W. van Leusden,
W.Witsen, Is. Israëls, H.J.Haverman, J.Toorop,
P.J.Lutgers, M.Bauer, Th. van Hoytema, e.v.a.

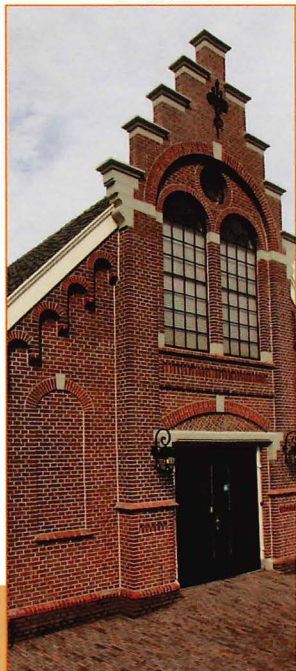
Beeldhouwers o.a. Van Pallandt, d'Hont, Wezelaar

Open: tijdens tentoonstellingen vrij. t/m zo.

13 tot 17 uur & op afspraak

Langegracht 44 - 3601 AJ Maarssen Tel: 0346-556736

www.pygmalion-art.com

Wij lopen met u mee, in alle rust en vol aandacht.

De emoties zijn vaak zo overweldigend, het verdriet zo groot. Juist dan is het fijn als er iemand met u meeloopt, iemand die samen met u de tijd neemt om vorm aan het afscheid te geven. Wij luisteren naar u, helpen u en steunen u als het allemaal even te veel wordt.

Iedere stap die wij zetten, zetten we samen met u, in alle rust en vol aandacht. Zo ontstaat een persoonlijke uitvaart; een afscheid dat op een zachte manier deel gaat uitmaken van uw dierbare herinneringen. Een afscheid waarover u later kunt zeggen dat het goed was, omdat ieder detail zo precies aansloot bij uw wensen.

Op onze website vindt u meer informatie over onze manier van werken. Wilt u liever een persoonlijk gesprek? Bel ons dan voor een afspraak.

Snijders Uitvaartonderneming b.v.
telefoon: 0346 – 580132 (dag en nacht bereikbaar)

UITVAARTONDERNEMING SNIJDERS B.V.

Rouwcentrum en kantoor:
Kerkweg 14, 3603 CM Maarssen,
telefoon: 0346 - 580 272
fax: 0346 - 580 250
info@snijdersuitvaart.nl

Lid van REQUIEM UITVAARTZORG

Sterk door Service!

Nassastraat 14
3601 BG Maarssen
0346 - 58 50 30
ritter@era.nl
www.eraritter.nl

f erarittermakelaardij
@ERA_Ritter

WELKOM

Meer informatie: www.eraritter.nl

• aankoop • verkoop • verhuur • taxaties • hypotheek

- A. Nieuwekerk
- B. Sluys weel
- C. Spruytenburg
- D. Duichgech
- E. 3 wegenen bo
- F. Nieuwekerk
- G. Peters haven
- H. Jan groen
- I. De Scheut
- J. Cap. Smecke
- K. Chien Mijde
- L. Olyfter Jies
- M. Meekoven
- N. Syder heff
- O. Noorder heff

H. I. van Handelvoeren, Ridder.
Hier van Handelvoeren, Meester der